Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PAOLO MENGOCI [PAOLO MENGOZZI]
SECINĀJUMI,
sniegti 2013. gada 31. janvārī[1]

Lieta C-418/11

TEXDATA Software GmbH

(Oberlandesgericht Innsbruck (Austrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Sabiedrību tiesības — Brīvība veikt uzņēmējdarbību — LESD 49. un 54. pants — Direktīva 2009/101/EK, Ceturtā direktīva 78/660/EEK, Vienpadsmitā direktīva 89/666/EEK — Kapitālsabiedrības un tās filiāļu grāmatvedības dokumentu publiskošana — Par nepubliskošanu paredzētās sankcijas — Sankciju samērīgums — Efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips — Tiesību uz aizstāvību ievērošanas princips — Princips ne bis in idem

1. Vai Savienības tiesības nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā paredzēts, ka, tiklīdz ir beidzies noteiktais termiņš sabiedrību grāmatvedības dokumentu publiskošanai, nekavējoties tiek piemērots naudas sods gan sabiedrībai, gan tās struktūrām, neprasot un nedodot iepriekšēju iespēju sniegt paskaidrojumus, un, ja kavēšanās turpinās, paredzēts nekavējoties uzlikt tālākas sankcijas. Tāds būtībā ir *Oberlandesgericht Innsbruck* [Federālās zemes augstākā tiesa Insbrukā] (Austrija) uzdotais jautājums šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu.

2. Iesniedzējtiesa it īpaši lūdz Tiesu pārbaudīt, vai šāda veida tiesiskais regulējums, kas nesen ieviests Austrijā, ir saderīgs, no vienas puses, ar LESD 49. un 54. pantā noteikto brīvību veikt uzņēmējdarbību un ar Savienības direktīvās par sabiedrībām paredzēto sankciju režīmu par pārkāpumiem grāmatvedības dokumentu publiskošanā, un, no otras puses, ar efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu, tiesību uz aizstāvību ievērošanas principu un *ne bis in idem* principu, kas ietverti dažādos Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") noteikumos, kā arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā (turpmāk tekstā – "ECPAK").

3. Neraugoties uz jautājuma relatīvi nelielo nozīmi pamatlietā, Tiesai tomēr šajā lietā ir jāpauž nostāja par Savienības tiesību jautājumiem, kas nekādā gadījumā nav nebūtiski.

1 — Oriģinālvaloda – itāļu.

I – Atbilstošās tiesību normas

A – *Savienības tiesības*

4. Pirmās direktīvas par sabiedrībām, proti, Direktīvas 68/151/EEK[2], 6. pantā, kas pēc šīs direktīvas atcelšanas kļuvis par 7. pantu Direktīvā 2009/101/EK[3], ir paredzēts:

"Dalībvalstis nosaka attiecīgus sodus vismaz šādos gadījumos:

a) [ja] atklātībā nav nodoti grāmatvedības dokumenti, kā noteikts 2. panta f) punktā [..]."

5. Ceturtās direktīvas par sabiedrībām, proti, Direktīvas 78/660/EEK[4], 60.a pantā ir paredzēts, ka "[d]alībvalstis nosaka noteikumus par sankcijām, kas piemērojamas par tādu valsts noteikumu pārkāpumiem, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, un veic visus pasākumus, kuri vajadzīgi, lai nodrošinātu to izpildi. Paredzētajām sankcijām jābūt efektīvām, samērīgām un preventīvām".

6. Vienpadsmitās direktīvas par sabiedrībām, proti, Direktīvas 89/666/EEK[5], 1. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Tādas filiāles dokumentus un datus, ko dalībvalstī atvērusi sabiedrība, kuru regulē citas dalībvalsts tiesību akti un uz kuru attiecas Direktīva 68/151/EEK, nodod atklātībā saskaņā ar minētās direktīvas 3. pantu, ievērojot tās dalībvalsts tiesību aktus, kurā filiāle atrodas."

7. Saskaņā ar šīs direktīvas 12. pantu "[d]alībvalstis paredz attiecīgus sodus gadījumos, kad dati, kas norādīti 1. [..] pantā, nav nodoti atklātībā".

B – *Valsts tiesības*

8. Saskaņā ar *Unternehmensgesetzbuch* (Austrijas Sabiedrību kodekss, turpmāk tekstā – "*UGB*") 277. panta 1. punktu kapitālsabiedrību likumiskajiem pārstāvjiem par uzņēmumu reģistru kompetentā tiesā [kapitāl]sabiedrības reģistrācijas vietā ir jāiesniedz gada pārskats, ziņojums par uzņēmuma stāvokli, kā arī citi sabiedrības dokumenti, kad tie ir tikuši apspriesti pilnsapulcē, un katrā ziņā ne vēlāk kā deviņus mēnešus pēc bilances noslēgšanas dienas.

9. *UGB* 280.a pantā ar nosaukumu "Ārvalstu kapitālsabiedrību filiāļu publiskošana" ir noteikts: "Ārvalstu kapitālsabiedrību filiāļu gadījumā filiāles pārstāvjiem vācu valodā saskaņā ar *UGB* 277. pantu jāpublisko oficiālie grāmatvedības dokumenti, kas ir pārbaudīti un publiskoti saskaņā ar tiesībām, ko piemēro sabiedrības galvenās reģistrācijas vietā[6]".

2 — Padomes 1968. gada 9. marta pirmā direktīva 68/151/EEK par to, kā vienādošanas nolūkā koordinēt nodrošinājumus, ko dalībvalstis prasa no sabiedrībām Līguma 58. panta otrās daļas nozīmē, lai aizsargātu sabiedrību dalībnieku un trešo personu intereses (OV L 65, 8. lpp.).

3 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Direktīva 2009/101/EK par to, kā vienādošanas nolūkā koordinēt nodrošinājumus, ko dalībvalstis prasa no sabiedrībām Līguma 48. panta otrās daļas nozīmē, lai aizsargātu sabiedrību dalībnieku un trešo personu intereses (OV L 258, 11. lpp.).

4 — Padomes 1978. gada 25. jūlija Ceturtā direktīva 78/660/EEK, kas pamatojas uz Līguma 54. panta 3. punkta g) apakšpunktu un attiecas uz noteiktu veidu sabiedrību gada pārskatiem (OV L 222, 11. lpp.). Šāds pants tika iekļauts Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 14. jūnija Direktīvā 2006/46/EK, ar ko groza Padomes Direktīvu 78/660/EEK attiecībā uz noteiktu veidu sabiedrību gada pārskatiem, Direktīvu 83/349/EEK attiecībā uz konsolidētajiem pārskatiem, Direktīvu 86/635/EEK par banku un citu finanšu iestāžu gada pārskatiem un konsolidētajiem pārskatiem un Direktīvu 91/674/EEK par apdrošināšanas uzņēmumu gada pārskatiem un konsolidētajiem pārskatiem (OV L 224, 1. lpp.).

5 — Padomes 1989. gada 21. decembra Vienpadsmitā direktīva 89/666/EEK par informācijas sniegšanas prasībām attiecībā uz filiālēm, ko kādā dalībvalstī atvērušas noteiktu veidu sabiedrības, uz kurām attiecas citas valsts tiesību akti (OV L 395, 36. lpp.).

6 — No Vienpadsmitās direktīvas 89/666 preambulas devītā apsvēruma izriet, ka, ņemot vērā dalībvalstu tiesisko regulējumu saskaņošanu attiecībā uz sabiedrību grāmatvedības dokumentu sagatavošanu, revīziju un publiskošanu, pietiek ar to, ka filiāles reģistrā publisko grāmatvedības dokumentus, ko revidējusi un publiskojusi sabiedrība, kas ir izveidojusi filiāli. Šai ziņā skat. arī šīs direktīvas 3. pantu.

10. *UGB* 283. pantā ar nosaukumu "Naudas sodi" ir noteiktas sekas, kādas rodas, neizpildot iepriekš minēto publiskošanas pienākumu. Šis pants 2011. gadā ir ticis grozīts (turpmāk tekstā – "2011. gada reforma") [7].

11. Saskaņā ar šīs normas 1. punktu ar grozījumiem valdes biedriem vai likvidatoriem ir jāievēro *UGB* 277. pants un, ja runa ir par ārvalstu kapitālsabiedrības filiāli, tās pilnvarotajiem pārstāvjiem ir jāievēro *UGB* 280.a pants, pretējā gadījumā tiesa piemēro viņiem naudas sodu no EUR 700 līdz EUR 3600 apmērā. Šāds naudas sods ir jāpiemēro, kad beidzas publiskošanas termiņš, un šī piemērošana ir jāatkārto ik pēc diviem mēnešiem tik ilgi, kamēr minētās struktūras nav izpildījušas savus pienākumus.

12. *UGB* 283. panta 2. un 3. punktā ir paredzēta naudas soda piemērošanas procedūra, kas norisinās divos posmos. Pirmajā posmā, kas paredzēts šī panta 2. punktā, gadījumā, kad sabiedrības struktūras nav izpildījušas pienākumu publiskot grāmatvedības dokumentus noteiktajā termiņā, ar aktu, bez nekādas iepriekš izpildāmas procesuālas darbības tiek piemērots naudas sods EUR 700 apmērā. Šādu iepriekš izpildāmu procesuālu darbību neesamība, piemērojot šo pirmo sankciju, ir jauninājums, kas ieviests ar 2011. gada reformu, kuras mērķis bija mainīt Austrijas tiesās saskaņā ar iepriekš spēkā esošajām normām iedibināto praksi uzņēmumiem, kas nepilda prasības, vispirms nosūtīt attiecīgus pieprasījumus un tikai pēc tam piemērot sankciju [8].

13. Tāpat saskaņā ar *UGB* 283. panta 2. punktu naudas sods var netikt piemērots vienīgi tad, ja struktūra, kurai ir minētais pienākums, acīmredzami nav varējusi savlaicīgi izpildīt pienākumu publiskot grāmatvedības dokumentus neparedzama un nepārvarama notikuma dēļ. Šādā gadījumā rīkojuma pieņemšana var tikt apturēta uz laikposmu, kas nepārsniedz četras nedēļas. Attiecīgajai struktūrai ir četrpadsmit dienu termiņš, kura laikā tā var iesniegt apelācijas sūdzību par rīkojumu, ar kuru tiek piemērots naudas sods, izklāstot pamatojumus, kas attaisno pienākuma neizpildi. Ja apelācijas sūdzība netiek iesniegta, tad rīkojums kļūst galīgs. Ja apelācijas sūdzība ir iesniegta par vēlu vai tai nav nekāda pamata, tad tā ar attiecīgu rīkojumu ir noraidāma. Tomēr var tikt piešķirts termiņa pagarinājums.

14. *UGB* 283. panta 3. punktā ir paredzēts iespējamais otrais naudas soda piemērošanas procedūras posms. Saskaņā ar šo punktu, laikus iesniedzot motivētu apelācijas sūdzību par rīkojumu, ar ko tiek piemērots 2. punktā minētais naudas sods, tiek atcelta akta piemērošana un uzsākts parastais process. Šis process var noslēgties vai nu ar lietas izbeigšanu, vai arī naudas soda piemērošanu robežās no EUR 700 līdz EUR 3600. Attiecīgā sabiedrības struktūra var iesniegt apelācijas sūdzību par naudas soda piemērošanu parastajā procesā.

15. Gadījumā, kad publiskošana nav veikta divu mēnešu laikā pēc tam, kad pagājusi pēdējā termiņa diena, kas norādīta *UGB* 277. pantā un minēta iepriekš 8. punktā, *UGB* 4. panta 4. punktā ir paredzēts, ka ar rīkojumu tiek noteikts jauns naudas sods EUR 700 apmērā, kurš gadījumā, ja arī turpmāk netiek izpildīts publiskošanas pienākums, tiek atkārtots par katru nākamo divu mēnešu laikposmu. *UGB* 283. panta 5. punktā ir noteikts, ka uzņēmumiem, kuri pēc *UGB* norādītajiem kritērijiem tiek kvalificēti kā vidēji vai lieli, 3. punktā paredzētie konkrētajā gadījumā un atkārtotas neizpildes gadījumā uzliktie naudas sodi var attiecīgi tikt palielināti trīs vai sešas reizes.

16. Turklāt saskaņā ar *UGB* 283. panta 7. punktu pienākumi, kas uzlikti likumīgajiem pārstāvjiem atbilstoši *UGB* 277. un 280.a pantam, tiek attiecināti arī uz sabiedrību. Ja sabiedrība nepilda šos pienākumus ar savu struktūru starpniecību, arī tai pašai vienlaikus ir jāpiesprie naudas sods.

7 — Šis pants ir grozīts ar 2011. gada *Budgetbegleitgesetz* (Budžeta pavadlikums), *BGBl.* I, 111/2010.

8 — No iesniedzējtiesas rīkojuma izriet, ka agrāk Austrijas tiesās, kur tika iesniegti reģistri, bija izveidojusies prakse tām sabiedrībām, kas nebija izpildījušas prasības, ātrākais mēnesi pirms publiskošanas pienākuma deviņu mēnešu termiņa beigām sūtīt pirmo neoficiālo atgādinājumu, atvēlot vēl četru mēnešu termiņu. Kad šis termiņš bija apritējis velti, tika nosūtīts otrais pieprasījums iesniegt grāmatvedības dokumentus līdz noteiktam termiņam, piedraudot ar naudas sodu. Tikai tad, ja šis pieprasījums netika ievērots, tiesas deva rīkojumu piemērot naudas sodu.

II – Fakti, pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

17. *Texdata Software GmbH* (turpmāk tekstā – "*Texdata*") ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kam galvenā mītne ir Karlsrūē, Vācijā, un kas darbojas programmatūras izstrādē un tirdzniecībā. Tā savu darbību Austrijā īsteno, izmantojot filiāli, kura 2008. gada 4. martā reģistrēta Austrijas Uzņēmumu reģistrā kā ārvalstu uzņēmums.

18. *Landesgericht Innsbruck* [Federālās zemes tiesa Insbrukā] ar 2011. gada 5. maija rīkojumu saskaņā *UGB* 283. panta 2. punktu grozītajā 2011. gada redakcijā piemēroja *Texdata* divus naudas sodus, katru EUR 700 apmērā, jo tā gada pārskatus par laikposmu līdz 2008. gada 31. decembrim un līdz 2009. gada 31. decembrim nebija iesniegusi noteiktajā termiņā, kurš, kā iesniedzējtiesa norāda, bija 2011. gada 28. februāris.

19. Paredzētajā termiņā, 2011. gada 23. maijā, *Texdata* iesniedza *Landesgericht* divas prasības, norādot, ka naudas soda piemērošana bez iepriekšēja atgādinājuma vai brīdinājuma esot nepieņemama un katrā ziņā esot bijis iespējams iesniegt tikai jau *Amtsgericht Karlsruhe* [Karlsrūes Pirmās instances tiesai] iesniegtos gada pārskatus, kurus var aplūkot tiešsaistē minētās tiesas tīmekļa vietnē.

20. Tajā pašā dienā *Texdata* iesniedza *Landesgericht* arī abus minētos gada pārskatus.

21. 2011. gada 25. maijā *Landesgericht* apstiprināja divu rīkojumu par naudas soda piemērošanu nepiemērojamību, jo prasības tika iesniegtas savlaicīgi, un parastā tiesvedībā saskaņā ar *UGB* 283. panta 3. un 7. punktu sabiedrībai atkal tika piemēroti divi naudas sodi katrs EUR 700 apmērā, jo tā gada pārskatus nebija iesniegusi noteiktajā termiņā.

22. Iesniedzējtiesa, kurā *Texdata* par abiem rīkojumiem iesniedza apelācijas sūdzības, šaubās par attiecīgā 2011. gadā grozītā valsts tiesiskā regulējuma saderību ar Savienības tiesību normām un līdz ar to ir apturējusi tiesvedību, uzdodot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"Vai Savienības tiesībām to pašreizējā attīstības stadijā, it īpaši:

1) LESD 49. un 54. pantā noteiktajai brīvībai veikt uzņēmējdarbību,

2) vispārējam efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principam (LES 6. panta 3. punkts) (efektivitātes princips),

3) principam par tiesībām tikt uzklausītam atbilstoši Pamattiesību hartas 47. panta otrajai daļai (LES 6. panta 1. punkts) un ECPAK 6. panta 2. punktam (LES 6. panta 1. punkts),

4) Pamattiesību hartas 50. pantā paredzētajam *ne bis in idem* principam vai

5) sodu nosacījumiem publiskošanas procedūrā atbilstoši Direktīvas 68/151/EEK 6. pantam, Direktīvas 78/660/EEK 60.a pantam un Direktīvas 83/349/EEK[9] 38. panta 6. punktam,

9 — Padomes 1983. gada 13. jūnija Septītā direktīva 83/349/EEK, kas pamatojas uz Līguma 54. panta 3. punkta g) apakšpunktu un attiecas uz konsolidētajiem pārskatiem (OV L 193, 1. lpp.).

ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru, ja netiek ievērots likumā noteiktais deviņu mēnešu termiņš gada pārskatu sagatavošanai un iesniegšanai kompetentajā tiesā, kas pārvalda uzņēmumu reģistru:

— bez iepriekšējas iespējas sniegt paskaidrojumus par publiskošanas pienākumu un iespējamajiem pienākuma neizpildes iemesliem, it īpaši, iepriekš nepārbaudot, vai šis gada pārskats jau faktiski nav iesniegts mātessabiedrības [juridiskās adreses] kompetentajā tiesā, kas pārvalda uzņēmumu reģistru, un

— bez iepriekšēja, individuāla uzaicinājuma sabiedrībai vai struktūrām, kas pilnvarotas to pārstāvēt, izpildīt publiskošanas pienākumu,

— tiesa, kas pārvalda uzņēmumu reģistru, nekavējoties, ja nav pierādījumu par pretējo, uzliek sabiedrībai un katrai struktūrai, kas pilnvarota to pārstāvēt, minimālo naudas sodu EUR 700 apmērā, pieņemot, ka sabiedrība un tās struktūras ir vainojamas publiskošanas pienākuma nepildīšanā, un par katriem diviem nākamajiem nokavējuma mēnešiem atkārtoti piemēro kārtējo minimālo naudas sodu EUR 700 apmērā sabiedrībai un katrai struktūrai, kas pilnvarota to pārstāvēt, joprojām pieņemot, ja nav pierādījumu par pretējo, ka sabiedrība un tās struktūras ir vainojamas publiskošanas pienākuma nepildīšanā?"

III – Tiesvedība Tiesā

23. Rīkojums par prejudiciāla jautājuma uzdošanu Tiesas kancelejā tika saņemts 2011. gada 10. augustā. Rakstveida apsvērumus iesniegusi *Texdata*, Austrijas un Apvienotās Karalistes valdības, kā arī Eiropas Komisija.

24. Tiesas sēdē, kas notika 2012. gada 27. novembrī, piedalījās *Texdata*, Austrijas valdība un Komisija.

IV – Juridiskais izvērtējums

A – *Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību*

25. Iesākumā ir jāizanalizē argumenti, kuru mērķis ir celt iebildumus par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieņemamību.

26. Austrijas valdība norāda uz virkni kļūdu valsts tiesiskā regulējuma izklāstā rīkojumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu, apgalvojot, ka iesniedzējtiesa neesot izklāstījusi valsts tiesisko regulējumu tā, lai Tiesa varētu sniegt lietderīgu, nevis tikai hipotētisku atbildi.

27. Šai ziņā tomēr jāatgādina, ka no pastāvīgās judikatūras izriet princips, ka prejudiciālā nolēmuma procedūra, kas ir paredzēta LESD 267. pantā, nav vērsta uz dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu interpretāciju, tā ka eventuālas neprecizitātes strīdīgo dalībvalsts normu aprakstā, kas sniegts iesniedzējtiesas rīkojumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu, nevar radīt tādas sekas, ka Tiesai tiek atņemta kompetence izskatīt minētās tiesas atsūtīto jautājumu [10]. Šai lietā, ņemot vērā informāciju, kas sniegta rīkojumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu, es uzskatu, ka Tiesas rīcībā ir pietiekami daudz nepieciešamo juridisko un faktisko elementu, lai spētu lietderīgi atbildēt uz tai uzdotajiem jautājumiem.

10 — It īpaši skat. 1986. gada 30. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās no 209/84 līdz 213/84 *Asjes* u.c. (*Recueil*, 1425. lpp, 12. punkts) un 2005. gada 1. decembra spriedumu lietā C-213/04 *Burtscher* (Krājums, I-10309. lpp., 33. punkts).

28. Apvienotās Karalistes valdība, neizvirzot formālu iebildumu par nepieņemamību, apgalvo, ka neesot skaidrs, kāda iemesla dēļ jaunā procedūra, kura pēc 2011. gada reformas paredzēta *UGB* 283. pantā, ir piemērota ar atpakaļejošu spēku pienākumam iesniegt pārskatus par 2008. un 2009. finanšu gadu.

29. Šai ziņā jānorāda, ka saskaņā ar judikatūru Tiesai nav jālemj par valsts tiesību normu interpretāciju un piemērojamību vai jānosaka fakti, kuri ir būtiski pamatlietas risinājumam. Dalītās kompetences starp Savienības tiesu un valsts tiesām ietvaros Tiesai ir pienākums ņemt vērā faktisko un tiesisko kontekstu, kādā tiek uzdots iesniedzējtiesas lēmumā formulētais prejudiciālais jautājums [11]. Turklāt Tiesa ir arī atzinusi, ka *ratione temporis* piemērojamā valsts tiesiskā regulējuma noteikšana ir valsts tiesību interpretācijas jautājums, kurš Tiesas, kuras pienākums ir izskatīt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kompetencē neietilpst [12].

30. Manā skatījumā no iepriekš norādītajiem apsvērumiem izriet, ka prejudiciālais jautājums ir uzskatāms par pieņemamu.

B – *Par prejudiciālo jautājumu*

1) Brīvība veikt uzņēmējdarbību un direktīvas sabiedrību jomā

a) Vispārīgas piezīmes

31. Ar prejudiciālā jautājuma pirmo un piekto daļu, kas, manuprāt, jāanalizē kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai brīvība veikt uzņēmējdarbību, kas paredzēta LESD 49. un 54. pantā, kā arī Pirmās direktīvas 68/151 6. panta, Ceturtās direktīvas 78/660 60.a panta un Septītās direktīvas 83/349 38. panta 6. punkta noteikumi ir interpretējami tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kas attiecas uz tādu sankciju režīmu par kapitālsabiedrību grāmatvedības dokumentu publiskošanas pienākuma neizpildi, kāds ir paredzēts *UGB* 2011. gada grozītajā redakcijā un aprakstīts iepriekš 10.?16. punktā.

32. Konkrēti, iesniedzējtiesa vaicā, vai gada pārskatu publiskošanas pienākumu nevarētu sasniegt tikpat efektīvi ar mazāk "stingru" procedūru nekā ar 2011. gada reformu ieviestā procedūra, piemēram, ar to, kas bija spēkā pirms šīs reformas [13]. Jaunā kārtība faktiski uzliekot ārvalstu sabiedrībām liekus izdevumus un apgrūtinājumus, jo tām nākas vērsties pie advokāta, lai aizsargātu savas tiesības uz brīvību veikt uzņēmējdarbību, lai gan patiesībā to, vai tās ir jau publiskojušas attiecīgos grāmatvedības dokumentus, proti, iesniegušas pārskatus, kas ir publiskoti tiesā, kas atrodas galvenās mītnes vietā, būtu iespējams noskaidrot, iegūstot attiecīgus apstiprinājumus no minētās ārvalsts tiesas vai arī sabiedrības galvenajā mītnes vietā.

33. Vispirms jāatzīmē, ka pienākums publiskot gada pārskatus, kā arī attiecīgais sankciju režīms, kas paredzēts valsts tiesiskajā regulējumā, par ko ir runa pamatlietā, attiecas uz *Texdata*, ciktāl pēdējā minētā, būdama Vācijas kapitālsabiedrība, darbojas Austrijā ar filiāles starpniecību, kura šai valstī ir reģistrēta kā ārvalstu kapitālsabiedrības filiāle. Šajā kontekstā uzskatu, kā to norādījusi Apvienotā Karaliste, ka šīs lietas analīzē būtiska ir ne tik daudz Septītā direktīva 83/349, kas ir saistīta ar iesniedzējtiesas pieminētajiem konsolidētajiem pārskatiem un kas tiek piemērota uzņēmumu grupām,

11 — Skat. 2008. gada 17. jūlija spriedumu lietā C-347/06 *ASM Brescia* (Krājums, I-5641. lpp., 28. punkts) un 2009. gada 29. janvāra spriedumu apvienotajās lietās no C-278/07 līdz C-280/07 *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb* u.c. (Krājums, I-457. lpp., 16. punkts).

12 — Skat. 2010. gada 21. oktobra spriedumu lietā C-467/08 *Padawan* (Krājums, I-10055. lpp., 24. punkts).

13 — It īpaši skat. iepriekš 12. punktu un 8. zemsvītras piezīmi.

ko veido mātesuzņēmumi un *meitasuzņēmumi* ar atsevišķu juridiskās personas statusu [14], bet drīzāk Vienpadsmitā direktīva 89/666 par kapitālsabiedrību *filiāļu* pārskatu publiskošanu. Turklāt, kā jau norādīts 4. punktā, Pirmā direktīva 68/151, uz ko iesniedzējtiesa atsaucas tās lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, tagad ir atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2009/101.

34. Tomēr ir jāatgādina, ka apstāklis, ka valsts tiesa, formāli izsakoties, prejudiciālo jautājumu ir formulējusi, atsaucoties uz dažām Savienības tiesību normām, neliedz Tiesai sniegt šai tiesai visus interpretācijas elementus, kas tai var būt noderīgi, izspriežot izskatāmo lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa savu jautājumu formulējumā uz tiem atsaukusies. Šajā ziņā Tiesas uzdevums ir no valsts tiesas sniegto faktu kopuma, it īpaši no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu argumentācijas, izsecināt tos Savienības tiesību elementus, kuru interpretācija ir nepieciešama, ņemot vērā strīda priekšmetu [15].

35. Ņemot vērā faktiskos apstākļus pamatlietā un piemērojamo Austrijas tiesisko regulējumu, Tiesai ir jāinterpretē LESD 49. un 54. pants, Direktīva 2009/101, Ceturtā direktīva 78/660 un Vienpadsmitā direktīva 89/666.

b) Par direktīvām 2009/101, 78/660 un 89/666

36. Visas iepriekš minētās direktīvas ietilpst papildu pasākumos, ko Savienības likumdevējs ir noteicis, lai atvieglotu iespējas īstenot brīvību veikt uzņēmējdarbību. Tie visi ir īstenošanas noteikumi LESD 50. panta 2. punkta g) apakšpunktam [16], kā arī ietilpst vispārīgajā programmā attiecībā uz brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumu atcelšanu, ko Padome ir pieņēmusi 1961. gada 18. decembrī [17] un kurā paredzēts koordinēt garantijas, kuras no sabiedrībām pieprasa dalībvalstis, lai aizsargātu gan to dalībnieku, gan arī trešo personu intereses. Minētajās garantijās ietilpst pienākums publiskot dažas būtiskas ziņas, kas skar pašas sabiedrības. Tieši šādā kontekstā iepriekšminētajās direktīvās paredzētas normas, kuru mērķis ir saskaņot dalībvalstu tiesiskos regulējumus saistībā ar tādas informācijas publiskošanu, kas attiecas uz sabiedrībām [18].

37. Tātad no dažādiem šo direktīvu preambulas "apsvērumiem" izriet, ka galvenais mērķis, saskaņojot dalībvalstu tiesiskos regulējumus par publiskošanu, ir tieši mērķis nodrošināt trešo personu interešu aizsardzību. Publiskošanas pienākums sabiedrībai faktiski ir veidots tādā nolūkā, lai trešās personas, kas sadarbojas vai grasās sadarboties ar sabiedrību, varētu iepazīties ar svarīgākajiem ar to saistītajiem dokumentiem, kā arī būtiskām norādēm, kas to skar, un, it īpaši, vispārīgām ziņām par personām, kas var uzņemties saistības sabiedrības vārdā [19].

14 — Skat. Septītās direktīvas 83/349 (minēta iepriekš 9. zemsvītras piezīmē) 1. pantu.

15 — Skat. 2010. gada 21. oktobra spriedumu lietā C-81/09 *Idryma Typou* (Krājums, I-10161. lpp., 31. punkts un tajā minētā judikatūra). Attiecībā uz kļūdainu atsaukšanos uz Savienības tiesību noteikumiem un tās ietekmi uz prejudiciālā jautājuma pieņemamību skat. arī 2012. gada 22. marta spriedumu lietā C-248/11 *Nilaş* u.c. (31. un 32. punkts).

16 — Bijušais EKL 44. panta 2. punkta g) apakšpunkts, agrāk – EK līguma 54. panta 2. punkta g) apakšpunkts.

17 — OV, 15.01.1962., Nr. 2, 36. lpp. It īpaši skat. VI sadaļu.

18 — It īpaši skat. 2. nodaļu Direktīvā 2009/101, 10. iedaļu Ceturtajā direktīvā 78/660, kā arī Vienpadsmito direktīvu 89/666.

19 — It īpaši skat. Direktīvas 2009/101 preambulas otro un trešo apsvērumu, Ceturtās direktīvas 78/660 preambulas pirmo un sesto apsvērumu, kā arī Vienpadsmitās direktīvas 89/666 preambulas sesto un septīto apsvērumu. Attiecībā uz Pirmo direktīvu 68/151, kas ir atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2009/101, skat. arī 2006. gada 1. jūnija spriedumu lietā C-453/04 *innoventif* (Krājums, I-4929. lpp., 3. punkts).

38. Turklāt attiecībā tieši uz kapitālsabiedrību gada pārskatu publiskošanu Tiesa jau reiz ir spriedusi, ka tai ir fundamentāla loma trešo personu aizsardzībā [20] un ka tās mērķis galvenokārt ir informēt tos, kas pietiekami labi nepārzina vai nevar pārzināt sabiedrības grāmatvedības un finanšu stāvokli [21]. Konkrētais mērķis ir ļaut viņiem izvērtēt, vai ir vērts uzsākt vai saglabāt kādas juridiskas attiecības ar šo sabiedrību [22].

39. Tā kā šādas tiesību normas piemērošana ir tieši saistīta ar to, vai pastāv piespiedu sistēmas, ar kuras palīdzību jāgarantē tās ievērošana, Savienības likumdevējs neaprobežojās ar to vien, ka uzdeva dalībvalstīm noteikt vajadzīgos pasākumus, lai sabiedrības tiktu pakļautas publiskošanas pienākumiem, īpaši attiecībā uz grāmatvedības dokumentiem, bet arī uzdeva tām paredzēt "piemērotas sankcijas" gadījumos, kad šie pienākumi nav izpildīti [23].

40. Līdz ar to ir jākonstatē, ka tas, ka valsts tiesiskajā regulējumā, piemēram, tajā, par kuru ir runa pamatlietā, sabiedrībām un ārvalstu kapitālsabiedrību filiālēm ir uzlikts pienākums publiskot grāmatvedības un citus dokumentus, kas norādīti *UGB* 277. panta 1. punktā un 280.a pantā, kā arī paredzētas sankcijas gadījumā, kad šie dokumenti nav tikuši publiskoti, atbilst iepriekšminēto direktīvu prasībām.

41. Tomēr rodas problēma, ko izvirza iesniedzējtiesa, proti, jautājums, cik piemērota un samērīga ir šāda sankciju sistēma.

42. Šajā ziņā Tiesa ir paziņojusi, ka, lai noskaidrotu darbības jomu prasībām noteikt atbilstošas sankcijas par neizpildīto publiskošanas pienākumu, ir noderīgi ņemt vērā pastāvīgo Tiesas judikatūru par lojālu sadarbību, kas tagad ir ietverts LES 4. panta 3. punktā, no kura izriet identiskas prasības. Saskaņā ar šo judikatūru, lai arī sankciju izvēle ir dalībvalstu kompetencē, tām tomēr jāraugās, lai par Kopienu tiesību pārkāpumiem un tādiem pašiem valsts tiesību pārkāpumiem tiktu piemērotas tādas pašas materiālās un procesuālās normas. Turklāt sodam katrā ziņā jābūt efektīvam, samērīgam un preventīvam [24].

43. Jāatzīmē, ka, lai gan direktīvās paredzēta atbilstošu sankciju piemērošana no dalībvalstu puses, tajās nav precīzu normu par minēto valsts sankciju noteikšanu un, it īpaši, tajās nav paredzēti nekādi skaidri kritēriji, pēc kuriem varētu tikt izvērtēts to samērīgums.

44. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai, ja nav veikta Savienības tiesiskā regulējuma saskaņošana attiecībā uz piemērojamajām sankcijām par tādu nosacījumu neievērošanu, kas paredzēti ar šo tiesisko regulējumu izveidotajā sistēmā, dalībvalstu kompetencē ir izvēlēties sankcijas, ko tās uzskata par piemērotām. Tomēr dalībvalstīm šī kompetence ir jāīsteno, ievērojot Savienības tiesības un to vispārējos principus, tātad arī samērīguma principu [25].

20 — Skat. 2005. gada 3. maija spriedumu apvienotajās lietās C-387/02, C-391/02 un C-403/02 *Berlusconi* u.c. (Krājums, I-3565. lpp., 62. punkts).

21 — 1997. gada 4. decembra spriedums lietā C-97/96 *Daihatsu Deutschland* (*Recueil*, I-6843. lpp., 22. punkts).

22 — Skat. 32. punktu ģenerāladvokāta G. Kosmas [*G. Cosmas*] 1997. gada 5. jūnija secinājumos, kas sniegti lietā C-191/95 Komisija/Vācija (*Recueil* 1998, I-5449. lpp.), kā arī 14. punktu tā paša ģenerāladvokāta secinājumos, kas sniegti 1997. gada 3. jūlijā iepriekšējā zemsvītras piezīmē minētajā lietā *Daihatsu Deutschland*.

23 — It īpaši skat. 7. panta a) punktu Direktīvā 2009/101 un 12. pantu Vienpadsmitajā direktīvā 89/666. Šajā ziņā nevaru nepieminēt, ka, tā kā 7. panta a) punktā Direktīvā 2009/101 – tostarp, kā arī agrāk ar šo direktīvu aizstātajā Pirmajā direktīvā 68/151 – dalībvalstīm ir uzlikts pienākums noteikt piemērotas sankcijas *vismaz* tajos gadījumos, kad nav publiskoti grāmatvedības dokumenti, tas pierāda, ka Savienības likumdevējs pievērš īpašu vērību šo dokumentu publiskošanas pienākuma izpildei salīdzinājumā ar citu sabiedrības dokumentu publiskošanu. Šai ziņā skat. arī ģenerāladvokāta G. Kosmas secinājumus, kas sniegti lietā Komisija/Vācija (minēti iepriekš 22. zemsvītras piezīmē, 27. punkts).

24 — Skat. spriedumu apvienotajās lietās *Berlusconi* u.c. (minēts iepriekš 20. zemsvītras piezīmē, 64. un 65. punkts).

25 — It īpaši skat. 2001. gada 12. jūlija spriedumu lietā C-262/99 *Louloudakis* (*Recueil*, I-5547. lpp. 67. punkts), 2010. gada 29. jūlija spriedumu lietā C-188/09 *Profaktor Kulesza, Frankowski, Jóźwiak, Orłowski* (Krājums, I-7639. lpp., 29. punkts) un 2012. gada 9. februāra spriedumu lietā C-210/10 *Urbán* (23. punkts).

45. Līdz ar to šajā lietā dalībvalsts tiesiskajā regulējumā paredzētās sankcijas, par kurām ir runa pamatlietā, nedrīkst pārsniegt to, kas ir atbilstošs un nepieciešams attiecīgajā tiesiskajā regulējumā leģitīmi paredzēto mērķu īstenošanai, ņemot vērā, ka gadījumā, ja iespējams izvēlēties starp vairākiem atbilstošiem pasākumiem, ir jāizvēlas mazāk ierobežojošais un radītajām neērtībām nav jābūt nesamērīgām salīdzinājumā ar sasniedzamajiem mērķiem [26].

46. Ir skaidrs, ka prejudiciālā nolēmuma procedūrā iesniedzējtiesas ziņā ir izvērtēt, vai valsts pasākumi ir saderīgi ar Savienības tiesībām un, it īpaši, samērīguma principu, jo Tiesas kompetencē ir tikai sniegt jebkādas norādes par Savienības tiesību interpretāciju, kas ļauj iesniedzējtiesai izvērtēt šādu saderīgumu [27]. Tātad tikai minētajai tiesai, kas vienīgā ir kompetenta izvērtēt valsts tiesības, ir jālemj, vai sankciju sistēma, kas ir paredzēta valsts tiesiskajā regulējumā, atbilst efektivitātes, samērīguma un preventīvuma prasībām, it īpaši, vai tā nediskriminē oficiāli reģistrētās ārvalstu sabiedrības attiecībā pret austriešu sabiedrībām gadījumos, kad nav izpildīti publiskošanas pienākumi [28]. Šāda saderīguma izvērtējumā dalībvalsts tiesai tomēr jāņem vērā Tiesas sniegtās interpretācijas norādes.

47. Šajā ziņā, pirmkārt, ir jāņem vērā iepriekš minētais fundamentālais mērķis aizsargāt to trešo personu intereses, kuras sadarbojas ar sabiedrību, un šo mērķi, līdztekus tam, ka tas izriet no Savienības normām, ir jācenšas sasniegt arī dalībvalsts normās, kas ir saistītas ar pārskatu publiskošanu. Šajā sakarā nevaru atstāt nepieminētu apstākli, ka no paskaidrojumiem par Austrijas valdības likumprojektu, ar kuru tika uzsākta 2011. gada reforma, izriet, ka, vēl spēkā esot iepriekšējai sistēmai, Austrijā mazāk par pusi sabiedrību, uz kurām attiecās publiskošanas pienākums, izpildīja šo pienākumu laikus [29]. Ar šo novērojumu, man šķiet, pietiek, lai pierādītu, ka iepriekšējā sistēma [30], uz ko atsaucas iesniedzējtiesa, lai pamatotu savas šaubas par jaunā sankciju režīma samērīgumu, nav bijusi piemērota, lai tiktu garantēts, ka sabiedrības pilda savus pienākumus publiskot grāmatvedības dokumentus, līdz ar to tā nav atbildusi arī efektivitātes un preventīvuma prasībām, kā arī iepriekš minētajam fundamentālajam mērķim aizsargāt trešo personu intereses, kas ietverts direktīvās. No visa pārējā – kā no minētajiem paskaidrojumiem par valdības likumprojektu, tā no Austrijas valdības nepārprotamajiem izteikumiem tiesas sēdes laikā – izriet, ka reforma, it īpaši norma, ar ko ieviesta automātiska minimālā naudas soda EUR 700 apmērā piemērošana, ir veikta tieši ar mērķi garantēt efektīvāku un ātrāku publiskošanas pienākumu izpildi no to uzņēmumu puses, uz kuriem gulstas šādi pienākumi, un šis mērķis, kā precizēja Austrijas valdība jau minētajā sēdē, ņemot vērā, ka pēc 2011. gadā veiktās reformas konstatēts ievērojams publiskošanas pienākuma izpildes īpatsvara pieaugums no sabiedrību puses, ir sasniegts.

48. Otrkārt, jāatzīmē, ka no Komisijas apsvērumiem izriet, ka minimālais naudas sods EUR 700 apmērā par neizpildītiem publiskošanas pienākumiem no kapitālsabiedrību puses aptuveni atbilst vidējam naudas sodu apmēram, kas dalībvalstīs paredzēti par šāda veida pārkāpumiem, un dažās dalībvalstīs šādi minimālie naudas sodi var sasniegt EUR 1500. Tas, ka ir paredzētas šāda apmēra minimālās sankcijas, man nešķiet pārsniedzam robežas tam, kas ir piemērots vai nepieciešams, lai sasniegtu attiecīgā tiesiskā regulējuma fundamentālo mērķi, kas ir norādīts iepriekš 37. un 38. punktā.

26 — Šajā ziņā skat. 2010. gada 9. marta spriedumu apvienotajās lietās C-379/08 un C-380/08 *ERG* u.c. (Krājums, I-2007. lpp., 86. punkts) un spriedumu lietā *Urbán* (minēts iepriekš 25. zemsvītras piezīmē, 24. punkts).

27 — Skat. spriedumu lietā *Profaktor Kulesza, Frankowski, Jóźwiak, Orłowski* (minēts iepriekš 25. zemsvītras piezīmē, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

28 — 2003. gada 30. septembra spriedums lietā C-167/01 *Inspire Art* (*Recueil*, I-10155. lpp., 63. punkts).

29 — Skat. skaidrojumus par valdības likumprojektu, 70. lpp. (ar šo dokumentu var iepazīties Austrijas Parlamenta tīmekļa vietnē, adresē www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXIV/I/I_00981/fnameorig_201069.html). Tiesas sēdē Austrijas valdība apliecināja, ka pirms 2011. gada reformas tikai 37 % lielo uzņēmumu izpildīja publiskošanas pienākumus noteiktajā termiņā. No šiem paskaidrojumiem izriet, ka, vērtējot šos datus, Austrijas valdība bija pat nonākusi līdz pārdomām, vai var tikt uzskatīts, ka Austrijas Republika pietiekami ievēro savu no Savienības tiesībām izrietošo pienākumu veikt pietiekamus pasākumus, lai garantētu sabiedrību publiskošanas pienākumu izpildi.

30 — Skat. šīs sistēmas aprakstu iepriekš 12. punktā un 8. zemsvītras piezīmē.

49. Turklāt, neskarot apsvērumus, kurus izklāstīšu vēlāk attiecībā uz principu *ne bis in idem*, paredzētais noteiktā naudas soda atkārtojums ik pēc diviem mēnešiem, ja neizpilde turpinās, tāpat nav nesamērīgs salīdzinājumā ar sasniedzamajiem mērķiem. Faktiski runa ir par pasākumu, kura mērķis ir motivēt tās sabiedrības, kurām naudas sods nav pietiekami preventīvs līdzeklis, kas liktu ātri ievērot tām uzlikto publiskošanas pienākumu.

50. Treškārt, jāatzīmē, ka minētajā tiesiskajā regulējumā paredzēts publiskošanas termiņš – deviņus mēnešus pēc bilances noslēgšanas datuma. Šis termiņš, šķiet, izņemot ārkārtas situācijas, ir pilnīgi pietiekams laikposms, kura laikā sabiedrība var izpildīt pienākumu sagatavot un publiskot savus gada pārskatus. Turklāt, ja tiktu atļauts publiskot iepriekšējā finanšu gada pārskatus vēl ilgākā termiņā, tiktu apdraudēts pats publiskošanas pienākumu mērķis, proti, trešo personu aizsardzība, ciktāl tām būtu pieejama tāda informācija par uzņēmuma stāvokli, kas nebūtu pietiekami aktuāla, lai garantētu šīs informācijas precizitāti un atbilsmi reālajam sabiedrības stāvoklim.

51. Ceturtkārt, jānorāda, ka sabiedrībai un tās struktūrām katrā ziņā ir iespēja apstrīdēt rīkojumu, ar kuru tiek piemērots naudas sods, minot iemeslus, kuru dēļ nav izpildīts tām saistošais publiskošanas pienākums.

52. Piektkārt, atsaucoties uz prasībām, kas ir noteiktas iepriekš 42. punktā minētajā judikatūrā, jāatzīmē, ka valsts tiesiskajā regulējumā gan no materiālā, gan procesuālā viedokļa paredzēts viens un tas pats sankciju režīms kā Austrijas sabiedrībām, tā ārvalstu sabiedrību filiālēm.

53. Visi iepriekš izklāstītie apsvērumi ļauj man secināt, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā piemērojamais nepārsniedz robežas tam, kas ir piemērots vai nepieciešams, lai sasniegtu tāda tiesiskā regulējuma leģitīmos mērķus, kurā sabiedrībām uzlikts pienākums publiskot pārskatus.

c) Par LESD 49. un 54. pantu

54. Saistībā ar jautājumu, vai šāds tiesiskais regulējums atbilst LESD 49. un 54. pantam, jāpārbauda, vai tas ir pasākums, kas Austrijā tādai sabiedrībai, kura ir izveidota atbilstoši citas dalībvalsts tiesiskajam regulējumam, rada šķēršļus brīvībai veikt uzņēmējdarbību ar izveidotas filiāles palīdzību [31].

55. Šajā ziņā no iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka sankcijas, kas atbilst sankcijām, kuras pamatlietas tiesiskajā regulējumā piemērotas par to, ka nav izpildīti publiskošanas pienākumi, ir pietiekamas un atbilstošas Savienības tiesībām. Tātad ir jākonstatē, ka šādu sankciju piemērošana ir atkarīga tikai no tā, vai sabiedrība, iespējams, pārkāpj minētos likumīgos publiskošanas pienākumus, kas paredzēti Savienības tiesībās. Līdz ar to, kā pamatoti norāda Komisija, tikai tad, ja sabiedrība un tās struktūras rīkojas prettiesiski, var tikt izraisīta valsts tiesiskajā regulējumā paredzētā juridisko seku piemērošana.

56. Turklāt es jau norādīju, ka tiesiskais regulējums, kurā noteiktas sankcijas par publiskošanas pienākumu neizpildi, ir vienlīdz piemērojams gan Austrijas sabiedrībām, gan citu dalībvalstu sabiedrībām, kuras darbojas Austrijā, dibinot filiāles. Pēdējām minētajām turklāt saskaņā ar 280.a pantu un Vienpadsmitās direktīvas 89/666 noteikumiem ir jāpublisko tikai "grāmatvedības dokumenti, kas ir pārbaudīti un publiskoti saskaņā ar tiesībām, ko piemēro sabiedrības galvenās reģistrācijas vietā" [32].

31 — Šajā ziņā skat. spriedumu lietā *Idryma Typou* (minēts iepriekš 15. zemsvītras piezīmē, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).

32 — Skat. iepriekš 6. zemsvītras piezīmi.

57. Tieši atsaucoties uz šiem apsvērumiem, var pievērsties iesniedzējtiesas paustajām šaubām, kas minētas iepriekš 32. punktā, saistībā ar apstākli, ka jaunā kārtība uzliktu ārvalstu sabiedrībām liekus apgrūtinājumus advokāta izdevumu dēļ, kurus tām nāktos segt, lai aizsargātu savas tiesības, kas tām izriet no brīvības veikt uzņēmējdarbību. Šādi apgrūtinājumi nebūt nav obligāti, bet gan ir atkarīgi tikai un vienīgi no attiecīgās sabiedrības pienākuma neizpildes. Apgrūtinājumi turklāt attiecas ne tikai uz ārvalstu sabiedrībām, bet arī uz Austrijas sabiedrībām.

58. Attiecībā uz iesniedzējtiesas minēto iespēju saņemt apstiprinājumus no ārvalsts tiesas sabiedrības galvenajā mītnes vietā, jāatzīmē, ka saskaņā ar Vienpadsmitās direktīvas 89/666 noteikumiem, lai filiāle būtu izpildījusi savu publiskošanas pienākumu, nepietiek ar to, ka šo pienākumu ir izpildījusi mātessabiedrība dalībvalstī, kur tā ir reģistrēta. Turklāt valsts tiesai nevar tikt uzlikts pienākums veikt šādus pētījumus, kas var izrādīties vismaz ārkārtīgi laikietilpīgi, vēršoties citu dalībvalstu tiesās, lai gan pastāv likumisks pienākums publicēt sabiedrības dokumentāciju tajā dalībvalstī, kurā darbojas filiāle, lai aizsargātu trešās personas, kuras ar to sadarbojas. Tieši tāpat arī apstāklis, ka šādi grāmatvedības dokumenti ir pieejami internetā, tās dalībvalsts valodā, kurā ir reģistrēta mātessabiedrības mītne, kas var atšķirties no tās valsts valodas, kurā darbojas filiāle, nav piemērots, lai pamatotu publiskošanas pienākuma neizpildi dalībvalstī, kurā darbojas filiāle.

59. Ņemot vērā šos apsvērumus, uzskatu, ka tiesiskais regulējums, kurā pamatlietas apstākļos atbilstoši piemērojamajām atvasinātajām Savienības tiesību normām noteiktas samērīgas sankcijas par to, ka nav izpildīti pienākumi publiskot gada pārskatus un citus attiecīgos sabiedrības dokumentus, nav tāds, kas citu dalībvalstu sabiedrības nostādītu tādā faktiskā vai juridiskā situācijā, kas būtu nelabvēlīgāka nekā reģistrācijas dalībvalsts sabiedrību situācija [33], un tas nerada brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumu, ciktāl tajā nav aizliegta, traucēta un padarīta mazāk pievilcīga šīs brīvības izmantošana.

2) Par efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu, tiesību uz aizstāvību ievērošanas principu un principu *ne bis in idem*

a) Ievada apsvērumi

60. Ar prejudiciālā jautājuma otro, trešo un ceturto daļu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai vispārīgie principi, proti, efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips, tiesību uz aizstāvību ievērošanas princips un princips *ne bis in idem*, kas apstiprināti arī Hartā un ECPAK, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu attiecībā uz sankciju režīmu par kapitālsabiedrības grāmatvedības dokumentu publiskošanas pienākuma neizpildi, kāds ir paredzēts *UGB* grozītajā 2011. gada redakcijā un aprakstīts iepriekš 10.?16. punktā.

61. Visi trīs iesniedzējtiesas minētie principi ir principi, kurus Tiesa atzīst par vispārīgiem Savienības tiesību principiem. Tie ir apstiprināti arī dažādos Hartas noteikumos (papildus ECPAK) un Savienībā ir ieguvuši pamattiesību statusu.

62. Konkrētāk, efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ir viens no vispārīgiem Savienības tiesību principiem, kas izriet no dalībvalstīm kopīgām konstitucionālām tradīcijām [34]. Tas ir apliecināts ECPAK 6. un 13. pantā un uzsvērts Hartas 47. pantā.

33 — Skat. analoģiskai analīzei spriedumu lietā *innoventif* (minēts iepriekš 19. zemsvītras piezīmē, 39. punkts) un 1997. gada 17. jūnija spriedumu lietā C-70/95 *Sodemare* u.c. (*Recueil*, I-3395. lpp., 33. punkts).

34 — Skat. tostarp 2007. gada 13. marta spriedumu lietā C-432/05 *Unibet* (Krājums, I-2271. lpp., 37. punkts un tajā minētā judikatūra) un 2010. gada 18. marta spriedumu apvienotajās lietās no C-317/08 līdz C-320/08 *Alassini* u.c. (Krājums, I-2213. lpp., 61. punkts).

63. Tiesību uz tiesību uz aizstāvību ievērošanas princips jebkurā procedūrā, kas var noslēgties ar sankciju piemērošanu, Tiesā vairākkārt definēts kā viens no Savienības tiesību pamatprincipiem [35]. Tas ir paredzēts ECPAK 6. panta 3. punktā un kodificēts Hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunktā un 48. panta 2. punktā.

64. Arī aizliegumu sodīt divkārt vai vajāt divas reizes par vienu un to pašu nodarījumu (princips *ne bis in idem*) Tiesa ir atzinusi kā vispārīgu tiesību principu [36]. Tas ir skaidri norādīts ECPAK 7. protokola 4. pantā, kā arī Hartas 50. pantā.

65. Iesniedzējtiesas atsaukšanās uz šiem principiem un attiecīgajiem Hartas noteikumiem izvirza divus plašus ievadjautājumus, kas tika plaši apspriesti tiesas sēdē. Pirmkārt, tas ir Austrijas valdības uzdotais jautājums gan rakstveida apsvērumos, gan tiesas sēdē saistībā ar to, vai Hartas noteikumi ir jāpiemēro tādā situācijā, kāda ir pamatlietā; otrkārt, – iesniedzējtiesas skaidri aplūkotais jautājums par to, vai valsts tiesiskajā regulējumā paredzētais sankciju režīms ir vai nav krimināltiesiska rakstura. Iespējamā šī režīma kvalificēšana par krimināltiesisku ietekmētu iepriekšminēto principu piemērošanu.

b) Par Hartas piemērojamību

66. Saskaņā ar Hartas 51. panta 1. punktu to piemēro "dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus".

67. Austrijas valdība norāda, ka, lai arī iepriekšminētajās direktīvās dalībvalstīm uzlikts pienākums paredzēt piemērotas sankcijas par publiskošanas pienākumu neizpildi, Savienības tiesībās nav detalizēti reglamentēta nedz sankciju procedūra, nedz pārsūdzības kārtība. Tā kā procesuālās tiesības ir dalībvalstu kompetencē, Harta principā nebūtu piemērojama tādiem faktiem, kādi tie ir pamatlietā.

68. Šai ziņā nevaru nenorādīt, ka jēdziena "īstenot Savienības tiesību aktus" interpretācija dalībvalstīs un, attiecīgi, Hartas piemērošanas joma ir jautājums, par ko nesen kā teorētiskajā literatūrā, tā arī ģenerāladvokātu starpā [37] norisinājās plašas diskusijas.

69. Tomēr, neskarot iespējamās Hartas 51. panta 1. punkta šaurākās vai plašākās interpretācijas un, attiecīgi, arī iespējamās dažādās piemērošanas jomas, kas varētu tikt attiecinātas uz [Hartu], atzīmēšu, ka šajā lietā ne vien publiskošanas pienākumi, attiecībā uz kuriem ir paredzēts sankciju režīms, kas ir šī prejudiciālā nolēmuma lūguma priekšmets, tieši izriet no Savienības tiesībām, bet arī pašas sankcijas, kas paredzētas valsts tiesiskajā regulējumā, ir noteiktas, tieši īstenojot Savienības tiesības, it īpaši, Pirmās direktīvas 68/151, Ceturtās direktīvas 78/660 un Vienpadsmitās direktīvas 89/666 noteikumus, kurps paredzēts dalībvalsts pienākums noteikt piemērotas sankcijas, lai garantētu minēto publiskošanas pienākumu ievērošanu [38]. Valsts tiesiskais regulējums tātad ietver *specifiskus* noteikumus, kas reglamentē Savienības tiesībās *skaidri* noteikto sankciju piemērošanas procedūru, tostarp to pārsūdzēšanas kārtību.

35 — Skat. tostarp 2010. gada 14. septembra spriedumu lietā C-550/07 P *Akzo Nobel Chemicals* un *Akcros Chemicals*/Komisija (Krājums, I-8301. lpp., 92. punkts un tajā minētā judikatūra).

36 — Skat. tostarp 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija (*Recueil*, I-8375. lpp., 59. punkts), kā arī 2006. gada 29. jūnija spriedumu lietā C-289/04 P *Showa Denko*/Komisija (Krājums, I-5859. lpp., 50. punkts).

37 — Skat. dilstošā hronoloģiskā secībā ģenerāladvokāta P. Krusa Viljalona [*P. Cruz Villalón*] 2012. gada 12. jūnija secinājumus lietā C-617/10 *Åkerberg Fransson* (25.?65. punkts, kā arī citas atsauces uz 4. zemsvītras piezīmi), ģenerāladvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] 2011. gada 15. decembra secinājumus lietā C-489/10 *Bonda* (2012. gada 5. jūnija spriedums, 13.?20. punkts), ģenerāladvokāta Ī. Bota [*Y. Bot*] 2011. gada 5. aprīļa secinājumus lietā C-108/10 *Scattolon* (2011. gada 6. septembra spriedums, Krājums, I-7491. lpp., 116.?119. punkts), kā arī ģenerāladvokātes V. Trstenjakas [*V. Trstenjak*] 2011. gada 22. septembra secinājumus apvienotajās lietās C-411/10 un C-493/10 *N. S.* u.c. (2011. gada 21. decembra spriedums, Krājums, I-13905. lpp., 71.?81. punkts). Attiecībā uz atsaucēm uz doktrīnu skat. 66. zemsvītras piezīmi ģenerāladvokāta Ī. Bota secinājumos, kas minēti šajā zemsvītras piezīmē.

38 — Skat. iepriekš 4., 5. un 7. punktu.

70. Šādā kontekstā Austrijas valdības norādītais apstāklis, ka Savienības tiesības pieļaujot iespēju katras dalībvalsts iekšējā juridiskajā sistēmā izvēlēties procesuālo kārtību, kādā šādas sankcijas piemērojamas, manā skatījumā neko negroza tai ziņā, ka, pieņemot pamatlietā piemērojamo valsts tiesisko regulējumu, attiecīgā dalībvalsts ir īstenojusi Savienības tiesības. Lai gan – kā tas ir izskatāmajā lietā – dalībvalstis pieņem *īpašas* tiesību normas, lai transponētu valsts tiesībās sankciju režīmu, kas *skaidri* paredzēts Savienības tiesībās, un līdz ar to valsts normas ir *tieši* balstītas uz Savienības tiesībām, dalībvalstīm atzītā procesuālā autonomija nekādā ziņā nenozīmē, ka tās neīstenotu šīs tiesības [39].

71. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uzskatu, ka šai lietai ir jāpiemēro Hartas noteikumi.

c) Par valsts tiesiskajā regulējumā paredzētā sankciju režīma kriminmāltiesisko raksturu

72. Saskaņā ar iesniedzējtiesas viedokli Austrijas doktrīnā un judikatūrā pārsvarā ir atzīts, ka *UGB* 283. pantā paredzētais sankciju režīms ir vienlaikus gan piespiedu rakstura režīms, gan represīvs režīms un līdz ar to tam ir krimināltiesiska rakstura pazīmes [40]. Šo tēzi tomēr apstrīd Komisija un Apvienotās Karalistes valdība.

73. Izvērtējot sankciju režīma krimināltiesisko raksturu, ir jāņem vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk tekstā – "ECT") judikatūrā saistībā ar jēdzienu "apsūdzība krimināllozīegumā", "sods" un "kriminālprocess", kas minēti ECPAK 6. un 7. pantā, kā arī attiecīgā 7. protokola 4. panta 1. punktā [41], interpretāciju noteiktie kritēriji. Šo judikatūru tagad skaidri pārņem arī Tiesa [42].

74. Ievērojot šādu pieeju, ir būtiski trīs kritēriji, [tā sauktie] "*Engel* kritēriji", atsaucoties uz spriedumu, kurā tie tika formulēti pirmoreiz [43]. Pirmais kritērijs ir pārkāpuma juridiskā klasifikācija saskaņā ar valsts tiesībām, ko tomēr uzskata tikai par "sākumpunktu" [44]. Otrais kritērijs ir pati pārkāpuma būtība, bet trešais ir soda veids un tā smaguma pakāpe [45]. Otrais un trešais kritērijs, kas ir būtiskāki nekā pirmais, ir alternatīvi kritēriji, kuri ne vienmēr ir kumulatīvi, kas tomēr neizslēdz arī kumulatīvu pieeju, ja katra kritērija atsevišķā analīze neļauj nonākt pie skaidriem secinājumiem [46].

39 — Šī lieta tomēr būtiski atšķiras no *Åkerberg Fransson* lietas (minēta iepriekš 37. zemsvītras piezīmē), kas noteikti bija problemātiskāka. Faktiski direktīvā, kas jāņem vērā minētajā lietā, nav paredzēts skaidrs dalībvalstu pienākums noteikt pienācīgas sankcijas par šajā direktīvā noteikto pienākumu pārkāpumiem, bet gan, kā to savos secinājumos norādījis ģenerāladvokāts P. Kruss Viljalons, tikai noteikts dalībvalstu pienākums efektīvi panākt nodokļa iekasēšanu (skat. šo iepriekš 37. zemsvītras piezīmē minēto secinājumu 58. punktu). Tomēr, lai gan *Åkerberg Fransson* lietā valsts tiesības tikai kalpoja Savienības tiesībās noteiktajiem mērķiem (it īpaši skat. iepriekš minēto ģenerāladvokāta P. Krusa Viljalona secinājumu 60. punktu), šajā lietā dalībvalsts tiesiskais regulējums ir *tieši* balstīts uz Savienības tiesībām.

40 — Šādam režīmam, pēc iesniedzējtiesas domām, ir jāpiemēro vai nu civiltiesiskās garantijas, vai arī krimināltiesību garantijas, kas paredzētas ECPAK 6. pantā.

41 — Skat. 45. punktu ģenerāladvokātes J. Kokotes secinājumos lietā *Bonda* (minēta iepriekš 37. zemsvītras piezīmē).

42 — Šajā ziņā skat. spriedumu lietā *Bonda* (minēts iepriekš 37. zemsvītras piezīmē, 36. un nākamie punkti). Nepieciešamība ņemt vērā ECT judikatūru izriet no LES 6. panta 1. punkta trešajā daļā un Hartas 52. panta 3. punkta pirmajā teikumā minētā vienveidības principa. Skat. 43. punktu ģenerāladvokātes J. Kokotes secinājumos lietā *Bonda* (minēta iepriekš 37. zemsvītras piezīmē) un tajā minēto judikatūru.

43 — ECT 1976. gada 8. jūnija spriedums lietā *Engel* u.c. pret Nīderlandi (virspalāta) (prasības pieteikumi Nr. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72 un 5370/72, A sērija, Nr. 22, 80.?82. punkts).

44 — ECT spriedums lietā *Engel* u.c. pret Nīderlandi (minēts iepriekšējā zemsvītras piezīmē, 82. punkts), 1984. gada 21. februāra spriedums lietā *Öztürk* pret Vāciju (prasības pieteikums Nr. 8544/79, A sērija, Nr. 73, 52. punkts) un 2011. gada 27. septembra spriedums lietā *Menarini* pret Itāliju (prasības pieteikums Nr. 43509/08, 39. punkts).

45 — It īpaši skat. ECT 2009. gada 10. februāra spriedumu lietā *Zolotoukhine* pret Krieviju (virspalāta) (prasības pieteikums Nr. 14939/03, 52. un 53. punkts). Detalizētai to elementu analīzei, kurus ECT ņem vērā, analizējot otro un trešo kritēriju, skat. 48. un 49. punktu ģenerāladvokātes J. Kokotes secinājumos lietā *Bonda* (minēta iepriekš 37. zemsvītras piezīmē), kā arī tajos minēto judikatūru.

46 — ECT 2006. gada 23. novembra spriedums lietā *Jussila* pret Somiju (prasības pieteikums Nr. 73053/07, 31. punkts un tajā minētā judikatūra). Skat. arī spriedumus lietā *Menarini* pret Itāliju (minēts iepriekš 44. zemsvītras piezīmē, 38. punkts) un lietā *Zolotoukhine* pret Krieviju (minēts iepriekš 45. zemsvītras piezīmē, 52. punkts).

75. Šajā lietā attiecībā uz pirmo kritēriju, proti, pārkāpuma juridisko klasifikāciju saskaņā ar Austrijas tiesībām, tas nešķiet skaidri krimināltiesiska rakstura. Tomēr, kā jau norādīts, šim apstāklim nav izšķirošas nozīmes [47].

76. Saistībā ar otro kritēriju, proti, pašu pārkāpuma būtību, ECT izvērtē virkni elementu, tostarp to adresātu loku, kam norma ir paredzēta, aizsargātās tiesiskās intereses un soda mērķi. Šai ziņā vispirms jāatzīmē, ka *UGB* 283. pantā paredzētās sankcijas par publiskošanas pienākumu neizpildi nav vērstas pret kādu kopienu, bet gan to mērķis ir panākt, lai kapitālsabiedrības un to pārstāvji pildītu šos pienākumus [48]. Šādi pienākumi un attiecīgās sankcijas par to neizpildi, kā jau norādīts iepriekš 37. un 38. punktā, pastāv, lai aizsargātu trešās personas to komercattiecībās ar sabiedrībām. Aizsargātās tiesiskās intereses, respektīvi, trešo personu tiesības iepazīties ar sabiedrības vispārējo stāvokli, var aizsargāt gan ar administratīvajām, gan krimināltiesībām [49]. Kas attiecas uz mērķi, uz ko ir vērstas sankcijas, manuprāt, nav noliedzams, ka to mērķis nav tik lielā mērā kompensējošs, ciktāl ar tām nav iecerēts atjaunot iepriekšējo pirmspārkāpuma stāvokli [50]. Man šķiet, ka to mērķis būtībā ir preventīvs, jo tās ir paredzētas, lai garantētu publiskošanas pienākumu izpildi un izvairītos no atkārtotas šo pienākumu neizpildes [51]. Šai ziņā turklāt ir svarīgi atzīmēt, ka Austrijas *Oberster Gerichtshof* savā pastāvīgajā judikatūrā noliedz, ka attiecīgais sankciju režīms – arī pēc 2011. gada reformas – būtu represīva rakstura režīms [52]. Papildus tam, pretēji sankcijām, par kurām bija runa iepriekš minētajā lietā *Bonda*, kurā Tiesa piemēroja "*Engel* kritērijus", šajā lietā attiecīgās sankcijas neizpaužas kā ieinteresētās puses lūgtā atbalsta samazinājumi [53], bet gan tieši skar sodītā subjekta īpašumu.

77. Trešais "*Engel* kritērijs" ir saistīts ar attiecīgajā tiesiskajā regulējumā paredzētā soda smaguma pakāpi. Saskaņā ar ECT judikatūru, lai noteiktu soda smaguma pakāpi, ir jāņem vērā maksimālais sods, kas ir paredzēts attiecīgajās tiesību normās [54]. Tātad attiecībā uz to automātisko sankciju apmēru, kuras tiek piemērotas ar pirmo rīkojumu, kurš paredzēts *UGB* 283. panta 2. punktā, kas ir

47 — Tomēr jāatzīmē, ka no Austrijas *Oberster Gerichtshof* [Austrijas Augstākās tiesas] (turpmāk tekstā – "*OGH*") judikatūras, uz ko tiesas sēdē atsaucās *Texdata*, izriet, ka Austrijas Augstākā tiesa nemainīgi spriež, ka naudas sodi, kas tiek piemēroti saskaņā ar *UGB* 283. pantu, *nav* krimināltiesiska rakstura ECPAK 6. panta izpratnē. Šī judikatūra vairākkārt ir apstiprināta arī pēc 2011. gada reformas (skat. *OGH* 2012. gada 13. septembra spriedumu lietā *6Ob152/12i*, 4. punkts, kā arī 2012. gada 16. februāra spriedumu lietā *6Ob17/12m*, 2. punkts). Līdz ar to no šīs judikatūras skaidri izriet, ka ir nepamatots *Texdata* tiesas sēdē norādītais apgalvojums, ka no *OGH* judikatūras izrietot, ka *UGB* 283. panta sankciju režīmam esot krimināltiesisks raksturs.

48 — ECT judikatūrā tas, ka noteikums ir adresēts kopienai, nevis grupai ar konkrētu statusu, liecina par labu sankcijas krimināltiesiskajam raksturam. Skat. spriedumu lietā *Öztürk* pret Vāciju (minēts iepriekš 44. zemsvītras piezīmē, 53. punkts). Arī Tiesa kopumā ir vērtējusi šo elementu; skat. 40. punktu lietā *Bonda* (minēta iepriekš 37. zemsvītras piezīmē).

49 — Tiesiskā regulējuma aizsargātās vērtības un intereses, par kurām ir runa pamatlietā, man šķiet drīzāk piederam civiltiesiskajai jomai vai administratīvajām tiesībām, nevis krimināltiesībām. Tomēr jāatzīmē, ka nav izslēgts, ka saistībā ar sabiedrību grāmatvedības dokumentu publiskošanas pienākumu pārkāpumiem varētu tikt paredzētas krimināltiesiskas sankcijas. Par piemēru var minēt tādu noziedzīgu nodarījumu par nepatiesu informāciju par sabiedrību, kas ir minēts Itālijas Civilkodeksa 2621. un 2622. pantā, par kuru bija runa lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu apvienotajās lietās *Berlusconi* u.c. (spriedums minēts iepriekš 20. zemsvītras piezīmē).

50 — ECT judikatūrā uz jautājumu par krimināltiesisko raksturu tiek atbildēts noliedzoši, ja sankcijas mērķis ir vienīgi īpašumam nodarītā kaitējuma atlīdzināšana. Skat. spriedumu lietā *Jussila* (minēts iepriekš 46. zemsvītras piezīmē), 38. punkts.

51 — Šajā ziņā attiecīgajā tiesiskajā regulējumā paredzētās sankcijas neatšķiras no papildu atskaitījuma, par kuru bija runa ECT judikatūrā, kam šī tiesa bija piedēvējusi krimināltiesisku raksturu, ciktāl to mērķis nebija finansiāla kompensācija, bet gan tas bija veidots kā sods, kura mērķis ir atturēt no pārkāpuma atkārtošanas. Skat. spriedumu lietā *Jussila* pret Somiju (minēts iepriekš 46. zemsvītras piezīmē, 38. punkts).

52 — Austrijas Augstākā tiesa faktiski uzskata, ka to sankciju piemērošana, kādas paredz tiesiskais regulējums pamatlietā, ir paredzēts nevis aizliegtas rīcības novēršanai, bet gan juridiski noteiktas rīcības piespiedu panākšanai (skat., konkrēti, 47. zemsvītras piezīmē minēto 2012. gada 16. februāra spriedumu, 2. punkts, kā arī 2011. gada 21. decembra spriedumu lietā *6Ob23511v*, kur 4. punktā *OGH* izskaidro iemeslus, kuru dēļ attiecīgais sankciju režīms nav represīva rakstura režīms.

53 — Ar šādu argumentāciju Tiesa izslēdza sankciju represīvo mērķi attiecīgajā lietā. Skat. 39.?42. punktu spriedumā lietā *Bonda* (minēts iepriekš 37. zemsvītras piezīmē).

54 — Skat. ECT spriedumu lietā *Zolotoukhine* pret Krieviju (minēts iepriekš 45. zemsvītras piezīmē, 56. punkts).

iesniedzējtiesas lūguma konkrētais priekšmets, tā ir nemainīga summa EUR 700 apmērā. Līdz ar to nevar nenorādīt, ka šāda soda smaguma pakāpe ir drīzāk zema [55]. Tomēr tas tā obligāti nav vēlāko sankciju gadījumā, kas tiek uzliktas saskaņā ar *UGB* 283. panta 4. punktu [56]. Katrā ziņā man nešķiet, ka attiecīgie sodi atstātu īpaši smagas sekas [57].

78. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, jāsecina, ka, pat ja attiecīgais sankciju režīms būtu uzskatāms par tādu, kam piemīt krimināltiesisks raksturs ECPAK izpratnē, tas noteikti neietilpst "krimināltiesību kodolā", tā ka atbilstīgi pašas ECT precizējumiem "nav obligāti pilnā apmērā jāpiemēro [ECPAK 6. panta] garantijas, kas tiek piedāvātas krimināltiesiskajā aspektā" [58].

d) Par efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu un tiesību uz aizstāvību ievērošanas principu

i) Vispārīgi apsvērumi

79. Iesniedzējtiesa vaicā, vai, pirmkārt, *UGB* noteikumi ar 2011. gada reformas grozījumiem saistībā ar sankciju režīmu par grāmatvedības dokumentu publiskošanas pienākumu neizpildi no kapitālsabiedrību puses pārlieku neapgrūtina šīm sabiedrībām iespēju īstenot savas tiesības, kas izriet no brīvības veikt uzņēmējdarbību, un līdz ar to vai tie nav pretrunā efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principam. Iesniedzējtiesa norāda uz virkni "strukturālu trūkumu" – tie tiks tālāk sīki izanalizēti 87. un nākamajos punktos –, kas varētu padarīt valsts tiesisko regulējumu par nesaderīgu ar efektivitātes principu. Saistībā ar šādiem prezumētiem "strukturāliem trūkumiem" iesniedzējtiesa arī vaicā, vai attiecīgais valsts tiesiskais regulējums nav nesaderīgs ar aizstāvības tiesību ievērošanas principu. Iesniedzējtiesa līdz ar to Tiesai vaicā, vai tai nebūtu jāatstāj nepiemērots jaunais, ar 2011. gada reformu ieviestais tiesiskais regulējums.

80. Šajā ziņā vispirms jāatzīmē, ka efektīva tiesību aizsardzība tiesā, kas ietverta 62. punktā minētajās tiesību normās, ir apstiprināta kā attiecīgs vispārīgs princips un tas izpaužas kā attiecīgajām personām garantēta iespēja īstenot tiesības, kuras tām piešķirtas Savienības tiesībās [59].

81. No pastāvīgās judikatūras izriet, ka, no vienas puses, dalībvalstu tiesām saskaņā ar LES 4. panta 3. punktā noteikto lojālas sadarbības principu ir jānodrošina to tiesību aizsardzība tiesā, kuras attiecīgajām personām izriet no šādām tiesībām [60], un ka, no otras puses, ja attiecīgajā jautājumā nav Savienības tiesiskā regulējuma, katras dalībvalsts tiesību sistēmā ir jānosaka kompetentās tiesas un jāparedz sīki procesuāli noteikumi prasībām, kas paredzētas, lai aizsargātu tiesības, kuras attiecīgajām

55 — Man līdz ar to ir šaubas par to, vai naudas sods šādā apmērā, ņemot vērā ECT judikatūru, var tikt saukts par "būtisku". Šajā ziņā, pat ja ECT ir nospriedusi, ka soda nelielais apmērs nav izšķirošs apstāklis, lai atņemtu pārkāpumam piemītošo krimināltiesisko raksturu (spriedums lietā *Öztürk* pret Vāciju, minēts iepriekš 44. zemsvītras piezīmē, 54. punkts, un spriedums lietā *Jussila* pret Somiju, minēts iepriekš 46. zemsvītras piezīmē, 35. punkts), minētā tiesa dažos gadījumos ir uzskatījusi, ka apstāklis, ka naudas soda apjoms ir būtisks, ir elements, kas liecina par soda bardzību un var runāt par labu tā krimināltiesiskajai kvalifikācijai. Skat. 1994. gada 24. februāra spriedumu lietā *Bendenoun* pret Franciju (prasības pieteikums Nr. 12547/86, A sērija, Nr. 284, 47. punkts) un spriedumu lietā *Menarini* pret Itāliju (minēts iepriekš 44. zemsvītras piezīmē, 42. punkts). Šai ziņā skat. arī 9. un 10. punktu atšķirīgajos tiesnešu *Costa*, *Cabral*, *Barreto*, *Mularoni* un *Caflisch* viedokļos spriedumā lietā *Jussila* pret Somiju (minēts iepriekš 46. zemsvītras piezīmē).

56 — Faktiski saskaņā ar *UGB* 283. panta 5. punktu parastajā procesā piemērotie naudas sodi, kā arī turpmākie sodi gadījumos, kad neizpilde turpinās, attiecīgi vidējiem un lieliem uzņēmumiem tiek palielināti trīs vai sešas reizes. Tas nozīmē, ka gadījumā, kad palielināts naudas sods tiek atkārtoti piemērots personām, kas ieņem amatus vidēju vai lielu sabiedrību struktūrās, kopējais naudas sodu apjoms varētu sasniegt šīm personām būtiskus apmērus.

57 — Par īpaši smagu seku nozīmi skat. ECT spriedumu lietā *Jussila* pret Somiju (minēts iepriekš 46. zemsvītras piezīmē, 43. punkts).

58 — ECT spriedums lietā *Jussila* pret Somiju (minēts iepriekš 46. zemsvītras piezīmē, 43. punkts); skat. arī ģenerāladvokātes E. Šarpstones [*E. Sharpston*] 2011. gada 10. februāra secinājumu lietā C-272/09 P *KME Germany* u.c./Komisija 67. punktu (2011. gada 8. decembra spriedums, Krājums, I-12789. lpp.).

59 — Skat. 43. punktu manos 2010. gada 2. septembra secinājumos lietā C-279/09 *DEB* (2010. gada 22. decembra spriedums, Krājums, I-13849. lpp.).

60 — Spriedums lietā *Unibet* (minēts iepriekš 34. zemsvītras piezīmē, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

personām ir noteiktas Savienības tiesībās, neskarot apstākli, ka dalībvalstīm katrā ziņā ir jāgarantē efektīva šo tiesību aizsardzība [61]. Šajā ziņā ir jāatzīmē, ka LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā tagad ir iekļauts dalībvalstu pienākums nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus tiesā, kas būtu pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības.

82. Šajā ziņā arī no pastāvīgās judikatūras izriet, ka detalizēti procesuālie tādu prasību pārsūdzību noteikumi, kuru mērķis ir aizsargāt tiesības, kas indivīdiem ir noteiktas Savienības tiesībās, nedrīkst būt nelabvēlīgāki par noteikumiem, kas attiecas uz līdzīgām [uz valsts tiesībām balstītām] prasībām (līdzvērtības princips), ne arī padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt to tiesību izmantošanu, kas piešķirtas ar Savienības tiesību sistēmu (efektivitātes princips) [62].

83. Iesniedzējtiesa nenorāda ne uz vienu faktu, kas būtu saistīts ar iespējamu līdzvērtības principa neievērošanu. Tās šaubas attiecas tikai uz dalībvalsts tiesiskā regulējuma saderīgumu ar efektivitātes principu.

84. Konkrēti, saistībā ar efektivitātes principa piemērošanu Tiesa jau ir nospriedusi, ka ikviens gadījums, kad rodas jautājums, vai valsts procesuālā norma nepadara neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtina Savienības tiesību piemērošanu, ir jāanalizē, ņemot vērā šīs normas nozīmi visā procesā, tā norisi un tā īpatnības dažādu instanču valsts tiesās. Šajā aspektā vajadzības gadījumā jāņem vērā tie principi, kuri ir valsts tiesiskās sistēmas pamatā, piemēram, tiesību uz aizstāvību ievērošana, tiesiskās drošības princips un pienācīga tiesvedības norise [63].

85. Īpaši attiecībā uz principu par tiesību uz aizstāvību ievērošanu, kas ietverts 63. punktā minētajās tiesību normās, no Tiesas judikatūras izriet, ka šādas tiesības ir pamattiesības, kas, no vienas puses, prasa, lai pret ieinteresēto personu vērstie pierādījumi, uz kuriem pamatots viņai nelabvēlīgais lēmums, tiktu viņai paziņoti, un, no otras puses, personai ir jābūt iespējai lietderīgi paust savu viedokli par šiem pierādījumiem. Tiesību uz aizstāvību ievērošana jāgarantē jebkurā procesā, kura rezultātā var tikt pieņemts nelabvēlīgs akts [64].

86. Tieši ņemot vērā principus, kas minēti iepriekšējos punktos, ir jāanalizē iespējamie sankciju režīma "strukturālie trūkumi", uz kuriem šai lietā norādījusi iesniedzējtiesa.

ii) Par iespējamiem sankciju režīma "strukturālajiem trūkumiem", uz kuriem norādījusi iesniedzējtiesa

87. Pirmais iespējamais iesniedzējtiesas norādītais "strukturālais trūkums" ir saistīts ar prezumētajām nepamatotām formas un kompetences prasībām – sarežģītām un nenovēršamām –, kas varētu attiecīgo tiesisko regulējumu padarīt nesaderīgu ar efektivitātes principu. Konkrēti, iesniedzējtiesa atsaucas uz atsevišķu *UGB* 283. panta 2. punkta noteikumu par nokavētas un nepamatotas apelācijas sūdzības noraidīšanu saistībā ar aizliegumu iesniegt jaunus apelācijas pamatus.

61 — Skat. spriedumu lietā *Unibet* (minēts iepriekš 34. zemsvītras piezīmē, 41. un 42. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra), spriedumu apvienotajās lietās *Alassini* u.c. (minēts iepriekš 34. zemsvītras piezīmē, 47. punkts), kā arī 2010. gada 8. jūlija spriedumu lietā C-246/09 *Bulicke* (Krājums, I-7003. lpp., 25. punkts un tajā minētā judikatūra).

62 — Skat. spriedumu lietā *Unibet* (minēts iepriekš 34. zemsvītras piezīmē, 43. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī spriedumu lietā *Bulicke* (minēts iepriekšējā zemsvītras piezīmē, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).

63 — 2009. gada 29. oktobra spriedums lietā C-63/08 *Pontin* (Krājums, I-10467. lpp., 47. punkts), kā arī spriedums lietā *Bulicke* (minēts iepriekš 61. zemsvītras piezīmē, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).

64 — Tiesa šādus principus ir formulējusi vairākkārt. It īpaši skat. 2011. gada 25. oktobra spriedumu lietā C-110/10 P *Solvay*/Komisija (Krājums, I-10439. lpp., 47. punkts un tajā minētā judikatūra); skat. arī 1996. gada 24. oktobra spriedumu lietā C-32/95 P Komisija/*Lisrestal* u.c. (*Recueil*, I-5373. lpp., 21. punkts), kā arī nesenākos ģenerāladvokāta Ī. Bota 2012. gada 12. septembra secinājumus lietā C-300/11 *ZZ*, 60. punkts un tajā minētā judikatūra.

88. Attiecībā uz nokavētas apelācijas sūdzības noraidīšanu jāatzīmē, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pamatotu apelācijas sūdzību termiņu noteikšana, paredzot to noilgumu, principā atbilst efektivitātes prasībām, ciktāl tā darbojas kā tiesiskās drošības pamatprincipa izpausme. Šādi termiņi nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu to tiesību īstenošanu, kas izriet no Savienības tiesību sistēmas. Ievērojot šo nosacījumu, dalībvalstis pēc saviem ieskatiem var noteikt garākus vai īsākus termiņus. It īpaši attiecībā uz noilguma termiņiem Tiesa tāpat ir nolēmusi, ka dalībvalstīm attiecībā uz valsts tiesisko regulējumu, kas ietilpst Kopienu tiesību piemērošanas jomā, ir jānosaka termiņi, it īpaši atkarībā no pieņemamo lēmumu nozīmīguma ieinteresētajām personām, piemērojamo procedūru un tiesību aktu sarežģītības, eventuāli iesaistīto personu skaita un citām publiskām vai privātām interesēm, kas jāņem vērā [65].

89. Attiecīgajā tiesiskajā regulējumā ir paredzēts četrpadsmit dienu noilguma termiņš, kurā var apstrīdēt EUR 700 sodu par to, ka nav izpildīts no Savienības tiesībām izrietošais pienākums publicēt sabiedrības grāmatvedības dokumentus. Jāatzīmē, ka sabiedrības un tās pārstāvju rīcībā tomēr ir deviņi mēneši no bilances noslēgšanas dienas, kuru laikā iespējams publicēt šos dokumentus. Šādā kontekstā, manuprāt, nav nekādu faktu, kas varētu likt uzskatīt, ka noilguma termiņa noteikšana, lai cik īss tas būtu, būtu nepamatota vai vērsta uz to, lai padarītu praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtinātu to tiesību izmantošanu, kas piešķirtas ar Savienības tiesībām [66]. Cita starpā, šai ziņā ir jāatgādina, ka attiecīgajā normā nepārprotami ir paredzēta arī iespēja termiņus pagarināt [67].

90. Analoģiski var tikt vērtēta arī norma, kurā paredzēts nekavējoties noraidīt pilnīgi nepamatotas apelācijas sūdzības, kas, spriežot pēc Austrijas valdības apsvērumiem, laikā, kad bija spēkā tiesiskais regulējums pirms 2011. gada reformas, bija visnotaļ bieži sastopamas. Paredzētais pienākums – lai arī kodolīgi – pamatot apelācijas sūdzības iesniegšanas aktu, kas ļauj tiesai izprast pieteikuma pamatojumā esošos iemeslus, nevar tikt uzskatīts par prasību, kas būtu pretrunā efektivitātes principam. Turklāt jaunu pamatu aizliegums apelācijā, kas saskaņā ar iesniedzējtiesas norādēm sodītajai sabiedrībai, kuras apelācijas sūdzība ir noraidīta kā novēlota vai nepamatota, pēc tam liegtu izvirzīt citus apsvērumus, ir dažādu dalībvalstu sistēmās izplatīts aizliegums, un tas, manuprāt, nav tāds, ka varētu apdraudēt apelācijas sūdzības efektivitāti. Turklāt šāds aizliegums neattiecas uz atvainojamas kļūdas, kas ir plašs jēdziens, ko tiesas var interpretēt saskaņā ar efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu [68], gadījumiem.

91. Otrais un trešais iespējamais "strukturālais trūkums", uz ko ir norādījusi iesniedzējtiesa, ir saistīts attiecīgi ar to, ka nav paredzētas tiesas sēdes un ka nav iespējas sniegt apsvērumus, pirms tiek piemērots sods, un tas varētu izraisīt tiesību tikt uzklausītam principa pārkāpumu.

65 — Spriedums lietā *Bulicke* (minēts iepriekš 61. zemsvītras piezīmē, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

66 — No Austrijas valdības apsvērumiem izriet, ka parasti sankciju rīkojumam praksē tiek pievienota pārsūdzības veidlapa, kas vienkāršo apelācijas sūdzības iesniegšanu; tajā ir īpaša sadaļa, kurā norādāmi apelācijas sūdzības pamati, un tajā, kā to tiesas sēdē norādīja Austrijas valdība, ir minēts četrpadsmit dienu termiņš pārsūdzībai.

67 — No Austrijas valdības apsvērumiem izriet, ka Austrijas tiesībās šāds termiņa pagarinājums uz *UGB* 283. pantā minēto noteikumu pamata, lasot tos kopā, ir iespējams tikai tādā gadījumā, ja kāds neparedzēts un nepārvarams notikums nav ļāvis iesniegt apelācijas sūdzību, ievērojot termiņus.

68 — Iesniedzējtiesa arī norāda, ka akts, ar ko tiek piemērots naudas sods, nenorāda nedz uz juridiskajām sekām, kādas rada nokavētas vai nepamatotas apelācijas sūdzības iesniegšana, nedz arī uz to, ka nevar tikt iesniegti iepriekš neizvirzīti pamati. Šajā ziņā jāatzīmē, ka, tā kā *ex lege* šos elementus minēt nav aizliegts, nekas tiesām neliedz tos minēt rīkojumā, ar kuru tiek piemērots naudas sods. Katrā ziņā šis apstāklis man nešķiet tāds, kas varētu apdraudēt apelācijas sūdzības efektivitāti.

92. Šajā ziņā vispirms – kā norādījusi pati iesniedzējtiesa – ir jāatzīmē, ka saskaņā ar ECT pastāvīgo judikatūru, lai arī atklātas mutvārdu tiesas sēdes rīkošana ir viens no ECPAK 6. pantā paredzētajiem pamatprincipiem, kam ir īpaša nozīme kriminālprocesos, pienākums rīkot šādu sēdi nav uzskatāms par absolūtu[69]. Turklāt saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru pamattiesības nav absolūtas izņēmuma tiesības, bet var ietvert ierobežojumus, ar nosacījumu, ka tie tiešām atbilst vispārējo interešu mērķiem, kam attiecīgais pasākums paredzēts, un, ņemot vērā sasniedzamo mērķi, tie nevar ietvert acīmredzamu un pārmērīgu traucējumu šādi garantēto tiesību īstenošanai[70].

93. Attiecībā uz šajā lietā izskatāmo tiesisko regulējumu, no *UGB* 283. panta izriet, ka ar pamatotas apelācijas sūdzības pieņemšanu, ar kuru tiek apstrīdēts rīkojums par sākotnējā soda EUR 700 apmērā piemērošanu, nekavējoties tiek apturēta šī rīkojuma piemērošana un uzsākts parastais process, kura ietvaros var notikt tiesas sēde, kurā sodītā sabiedrība var pilnībā paust savu viedokli, ievērojot sacīkstes principu.

94. Šajā kontekstā, pat ja, piemērojot apsvērumus, kas tika izklāstīti iepriekš 74. un nākamajos punktos, nāktos atzīt, ka attiecīgais sankciju režīms ir krimināltiesiska rakstura, tas, ka tas neietilpst krimināltiesību "kodolā", nozīmē, ka no šāda krimināltiesiskā rakstura izrietošās garantijas nedrīkst tikt piemērotas pilnā apjomā. Šādā skatījumā es līdz ar to secinu, ka ar efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu un tiesību uz aizstāvību ievērošanas principu var būt saderīgs tiesiskais regulējums, kurā šīs lietas apstākļos paredzēta iespēja sākotnēji uzlikt ekonomiska rakstura sodu, kam nav īpaši smagu seku, arī tāda sankciju režīma ietvaros, kas tiek kvalificēts kā krimināltiesiska rakstura režīms, ar procesu, kurā nenotiek tiesas sēde un kas nav balstīts uz sacīkstes principu, un kas pats par sevi neatbilst ECPAK 6. pantā izklāstītajām prasībām. Šāda veida režīms tomēr var būt saderīgs ar minētajiem principiem, ja vien sankcionējošais rīkojums tiek pakļauts tādas iestādes kontrolei, kurai ir pilna jurisdikcija un kurā notiekošā procedūra atbilst augstāk minētajiem priekšnoteikumiem. Citiem vārdiem – jābūt skaidri pierādītam, ka pieejamie pārsūdzības veidi dod iespēju izlabot jebkādus trūkumus tiesvedībā pirmajā instancē[71].

95. Līdz ar to, ņemot vērā vispārējo interešu mērķus, ko ir mēģināts sasniegt ar attiecīgo tiesisko regulējumu un kas uzskaitīti iepriekš 37. un 38. punktā, automātiska naudas soda EUR 700 apmērā noteikšana par sabiedrības dokumentu nepubliskošanu, pastāvot pārsūdzības kārtībai, kas atbilst iepriekš norādītajai, ievērojot sasniedzamo mērķi, nav acīmredzams un nesamērīgs tiesību uz aizstāvību pārkāpums, un manā skatījumā tā nav pretrunā efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principam.

96. Ceturtais iespējamais "strukturālais trūkums" iesniedzējtiesas izklāstā var izpausties kā lielākas pierādījumu nastas uzlikšana sabiedrībai, uz kuru tiek attiecināta likumiska vainojamības prezumpcija. Šai ziņā ir jānorāda, ka, pat piekrītot, ka ar automātiski pieņemtu rīkojumu uzlikts naudas sods, neuzklausot ieinteresēto sabiedrību, ir balstīts uz vainojamības prezumpciju, tā katrā ziņā ir vienkārša un apstrīdama prezumpcija parastā procesa ietvaros, ko var uzsākt, apstrīdot sankcionējošo rīkojumu. Šādā procesā sabiedrība, iesniedzot pietiekamus pierādījumus, var pierādīt likumā paredzētos iemeslus, kas var attaisnot neizpildīto publiskošanas pienākumu. Uzskatu, ka šādos apstākļos tiesības uz aizstāvību un pārsūdzības efektivitāte ir pietiekami garantētas[72].

69 — ECT spriedums lietā *Jussila* pret Somiju (minēts iepriekš 46. zemsvītras piezīmē, 40., 41. un 43. punkts) un 2010. gada 12. maija spriedums lietā *Kammerer* pret Austriju (prasības pieteikums Nr. 32435/06, 23. un 24. punkts).

70 — Skat. spriedumu apvienotajās lietās *Alassini* u.c. (minēts iepriekš 34. zemsvītras piezīmē, 63. punkts) un 2012. gada 6. septembra spriedumu lietā C-619/10 *Trade Agency* (55. punkts un tajā minētā judikatūra).

71 — Ja ir pieejamas šāda veida garantijas, tad ECT judikatūra pieļauj iespēju atkāpties no ECPAK 6. pantā norādītajām garantijām. Skat. ECT 1988. gada 29. aprīļa spriedumu lietā *Belilos* pret Šveici (A sērija, Nr. 132, 68. punkts), spriedumu lietā *Jussila* pret Somiju (minēts iepriekš 46. zemsvītras piezīmē, 43. punkts, beigu daļa) un spriedumu lietā *Menarini* pret Itāliju (minēts iepriekš 44. zemsvītras piezīmē, 58. punkts). Skat. arī 67. punktu ģenerāladvokātes E. Šarpstones secinājumos lietā *KME Germany* u.c./Komisija (minēta iepriekš 58. zemsvītras piezīmē).

72 — Kas attiecas uz *Texdata* izvirzītajiem pamatojumiem, ko pieminējusi iesniedzējtiesa, proti, ka sabiedrība nav zinājusi par *UGB* 283. panta noteikumiem, ir jānorāda, ka, no vienas puses, nav neracionāli prasīt, lai ārvalstu sabiedrība iepazītos ar tās dalībvalsts tiesībām, kurā tā gatavojas darboties, un, no otras puses, katrā ziņā pienākumi publiskot sabiedrības dokumentus attiecībā uz sabiedrību, kā arī, it īpaši, uz filiālēm, kā arī sankciju piemērošana par publiskošanas pienākuma neizpildi pastāv visās dalībvalstīs un izriet no Savienības tiesībām, kurās tie tikuši noteikti jau vairāk nekā pirms diviem gadu desmitiem.

97. Piektais hipotētiskais "strukturālais trūkums" ir saistīts ar galīgiem un neracionāliem termiņiem, konkrēti, paredzēto iespēju piemērot turpmākus naudas sodus, nesagaidot iepriekšējo rīkojumu *res judicata* iestāšanos. Iesniedzējtiesa pauž šaubas gan par deviņu mēnešu termiņu, kurš sākas, nepaziņojot par to sabiedrībai, gan arī divu mēnešu termiņu, pēc kura tiek piemēroti atkārtoti naudas sodi, ja publiskošanas pienākums vēl aizvien nav izpildīts.

98. Pirmkārt, attiecībā uz deviņu mēnešu termiņu es jau 50. punktā atzīmēju, ka attiecīgajās direktīvās ir paredzēta ikgadēja grāmatvedības dokumentu publikācija, lai garantētu trešajām personām – ar šiem noteikumiem aizsargātajiem subjektiem – pieeju aktuālai informācijai par sabiedrību grāmatvedības stāvokli. Tātad sabiedrībai un tās kompetentajām struktūrām ir jāzina, ka likumā noteiktais termiņš sākas pēc bilances noslēgšanas dienas, un tām ir jāpublisko attiecīgie dokumenti. Tām pašām ir jāpainteresējas par šāda termiņa ilgumu tajās dalībvalstīs, kurās tās gatavojas darboties ar filiāles starpniecību, un nevienam nav tām jāziņo, cik ilgs ir šis termiņš. Turklāt no kāda salīdzinoša Komisijas pētījuma izriet, ka Austrijas sistēmā paredzētais deviņu mēnešu termiņš ir viens no ilgākajiem, kādi ir piešķirti dažādās Savienības dalībvalstīs. Šajos apstākļos nekas neliecina par to, ka šāds termiņš būtu jāuzskata par neracionālu.

99. Otrkārt, attiecībā uz divu mēnešu termiņu, pēc kura tiek piemēroti atkārtoti naudas sodi, ja publiskošanas pienākums vēl aizvien nav izpildīts, nesagaidot iepriekšējo rīkojumu *res judicata* iestāšanos, jāatzīmē, ka tā mērķis ir panākt, lai uzņēmumi ievērotu publiskošanas pienākumu vairākkārtējas neizpildes gadījumā. Nekas neļauj uzskatīt, ka šāds divu mēnešu termiņš traucētu sabiedrībām iesniegt apelācijas sūdzību par sankcionējošajiem rīkojumiem un padarītu tām praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtinātu to tiesību izmantošanu, kuras tām piešķirtas Savienības tiesībās.

100. Manuprāt, ir jāsecina, ka no visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka sankciju režīms, par kuru ir runa pamatlietā, nav pretrunā nedz efektivitātes principam, nedz tiesību uz aizstāvību ievērošanas principam.

e) Par principu *ne bis in idem*

101. Visbeidzot, iesniedzējtiesa pauž divējas šaubas par valsts tiesiskā regulējuma atbilstību principam *ne bis in idem*. Šāds princips atbilstoši Hartas 50. pantā formulētajai redakcijai paredz, ka nevienu nedrīkst atkārtoti tiesāt vai sodīt krimināllietā par nodarījumu, par kuru viņš saskaņā ar tiesību aktiem Savienībā jau ticis attaisnots vai notiesāts ar spriedumu krimināllietā, kas ir ieguvis *res judicata* spēku atbilstīgi likumam.

102. Pirmkārt, iesniedzējtiesa vaicā, vai ar *UGB* 283. pantā 7. punktu tā jaunajā redakcijā netiek pārkāpts šis princips, ciktāl tajā paredzēts, ka vieni un tie paši fakti būtībā tiek attiecināti kā uz sabiedrību, tā uz tās struktūrām un abām par šiem faktiem tiek piemērots naudas sods. Otrkārt, iesniedzējtiesa pauž arī bažas par to, vai ar principu *ne bis in idem* ir saderīga soda atkārtošana ik pēc diviem mēnešiem, ja pienākums vēl aizvien nav izpildīts.

103. Vispirms nevaru neatzīmēt, ka, spriežot pēc iesniedzējtiesas rīkojuma, pamatlietā par nepubliskotiem grāmatvedības dokumentiem ir sodīta tikai sabiedrība, nevis arī tās struktūras. Turklāt, kā izriet no 20. punkta iepriekš, tā kā *Texdata* iesniedza savu gada pārskatu, netika piemērots nekāds vēlāks naudas sods. Šajā kontekstā, ņemot vērā, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, kas minēta 29. punktā, Tiesai ir jāņem vērā faktiskā situācija, kurā ir uzdots prejudiciālais jautājums atbilstīgi atsūtītajam iesniedzējtiesas rīkojumam, un tā kā ir skaidrs, ka minētais naudas sods nav uzlikts sabiedrības struktūrām un pamatlietā nav bijusi runa arī par vēlākām periodiskām sankcijām, Tiesa varētu pasludināt šo prejudiciālā jautājuma daļu par nepieņemamu [73].

73 — Skat. 2003. gada 11. septembra spriedumu lietā C-13/01 *Safalero* (*Recueil*, I-8679. lpp., 40. punkts).

104. Tomēr, ja nu Tiesa atzītu šo prejudiciālā jautājuma daļu par pieņemamu, kā arī ja Tiesa atzītu minētajā tiesiskajā regulējumā paredzētā sankciju režīma kriminmāltiesisko raksturu, kas ir viens no šā principa piemērošanas priekšnoteikumiem, uzskatu, ka iesniedzējtiesas šaubām nav nekāda pamatojuma. Faktiski neatkarīgi no tā, cik plaši mēs traktējam principa *ne bis in idem* jēdzienu [74], šajā lietā, manuprāt, nav izpildīti tā piemērošanas priekšnosacījumi.

105. Attiecībā uz vienām iesniedzējtiesas šaubām ir jāatzīmē, ka *UGB* 283. panta 1. punktā ir noteikta naudas soda piemērošana sabiedrības struktūru biedriem un, ja ir filiāles, personām, kas ir pilnvarotas sabiedrības pārstāvēt, bet 7. punktā ir paredzēta naudas soda piemērošana sabiedrībai. Līdz ar to ir jākonstatē, ka dalībvalsts tiesiskajā regulējumā nav paredzēta divkārša soda uzlikšana vienai un tai pašai personai par vieniem un tiem pašiem faktiem, bet gan paredzēta sankciju piemērošana dažādām personām. Kapitālsabiedrība, kura ir atsevišķa juridiska persona, faktiski nesakrīt ar personām, kas ir biedri attiecīgajās sabiedrības struktūrās pašā sabiedrībā [75]. Tā kā nav izpildīts priekšnosacījums par pārkāpēja identiskumu, valsts tiesiskais regulējums, manuprāt, šajā aspektā nevar tikt uzskatīts par nesaderīgu ar principu *ne bis in idem* [76].

106. Kas attiecas uz otrām iesniedzējtiesas šaubām, jāatzīmē, ka *UGB* 283. panta 4. punktā ir paredzēts, ka tad, ja publiskošanas pienākuma neizpilde turpinās, tiek noteikts jauns naudas sods EUR 700 apmērā, kurš tiek atkārtots par katru nākamo divu mēnešu laikposmu. Uzskatu, ka arī šāda norma nav tāda, ar kuru varētu tikt pārkāpts princips *ne bis in idem*, ciktāl nav izpildīts priekšnosacījums par nodarījuma identiskumu, jo tiek sodītas atšķirīgas rīcības izpausmes. Pirmais sods tiek piemērots par to, ka deviņu mēnešu laikā pēc bilances noslēgšanas dienas nav publiskoti sabiedrības pārskati, bet pēc tam sods tiek piemērots par to pašu dokumentu nepublicēšanu vēlākos secīgos termiņos, kur ikkatrs šāds termiņš ir likumā paredzētie divi mēneši [77]. Vēlākās sankcijas līdz ar to, no vienas puses, ir sods par atšķirīgiem pārkāpumiem, kas ir notikuši atšķirīgos laikos, un, no otras puses, tiem ir atšķirīgs preventīvs mērķis [78].

107. Manuprāt, no iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka tāds sankciju režīms, par kādu ir runa pamatlietā, nav pretrunā *ne bis in idem* principam.

74 — Lai iepazītos ar analīzi attiecībā uz šī principa attīstību Tiesas judikatūrā, atsaukšos uz ģenerāladvokātes J. Kokotes 2011. gada 8. septembra secinājumiem lietā C-17/10 *Toshiba Corporation* u.c. (2012. gada 14. februāra spriedums, 115. un nākamie punkti), kā arī uz ģenerāladvokāta P. Krusa Viljalona secinājumiem lietā *Åkerberg Fransson* (minēti iepriekš 37. zemsvītras piezīmē, 88. un nākamie punkti). It īpaši lietās, kas ir saistītas ar Savienības tiesību īstenošanu dalībvalsts līmenī, kā tas ir arī šajā lietā, Tiesa ir piemērojusi plašu šā jēdziena piemērojamību, kas neskar juridiskā objekta identiskuma priekšnosacījumu un ar kuru tiek uzsvērts tikai un vienīgi nodarījuma identiskums, ko saprot kā konkrētu apstākļu, kuri savstarpēji nedalāmi saistīti, kopuma esamību, kas obligāti nozīmē pārkāpēja identiskumu. Šajā ziņā it īpaši skat. ģenerāladvokāta P. Krusa Viljalona secinājumus iepriekš minētajā lietā *Åkerberg Fransson* (minēti iepriekš 37. zemsvītras piezīmē, 91. punkts), kā arī šajā zemsvītras piezīmē minēto ģenerāladvokātes J. Kokotes secinājumu lietā *Toshiba Corporation* u.c. 122. un 124. punktu. Šādu interpretāciju ir izvēlējusies arī ECT kopš spriedumā lietā *Zolotoukhine* pret Krieviju (minēts iepriekš 45. zemsvītras piezīmē, it īpaši 82. punkts).

75 — Administrācijas, vadības un kontroles iestāžu locekļu atbildība turklāt ir reglamentēta Ceturtās direktīvas 78/660 50.b un 50.c pantā.

76 — Šāda nostāja turklāt ir saskaņā ar Austrijas Augstākās tiesas ieņemto nostāju (skat. *OGH* 2012. gada 13. septembra spriedumu, minēts iepriekš 47. zemsvītras piezīmē, 3. punkts). Protams, ir iespējams, kā to norādījusi Komisija, dažos īpašos gadījumos, piemēram, vienpersonas sabiedrībās, ka viena un tā pati persona tiek sodīta divas reizes kā sabiedrības struktūras biedrs un kā vienīgais loceklis. Šādos īpašos gadījumos valsts tiesai *UGB* 283. pants ir jāinterpretē tā, lai tas būtu saskaņā ar principu *ne bis in idem*.

77 — Turklāt no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka Austrijas tiesu praksē tiek uzskatīts, ka princips *ne bis in idem* nav pārkāpts, ja pārkāpuma laikposmi ir skaidri norobežoti laikā un uz dažādiem laikposmiem attiecas atšķirīgas sankcijas. It īpaši skat. *OGH* 2012. gada 21. decembra spriedumu lietās *6Ob235/11v, 6Ob17/12m* un *6Ob152/12i*, kā arī 2012. gada 13. septembra spriedumu, minēts iepriekš 47. zemsvītras piezīmē, 8. punkts.

78 — Starp citu, piekrītu Austrijas valdībai, kas norādīja, ka, neļaujot sodu atkārtot pēc tam, kad pienākuma neizpilde turpinās arī pēc skaidri norādītā termiņa beigšanās, attiecīgais uzņēmums, kas nav izpildījis savu publiskošanas pienākumu, varētu samaksāt naudas sodu un pēc nomaksas turpināt nepildīt šo pienākumu.

V – Secinājumi

108. Iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ ierosinu Tiesai uz *Oberlandesgericht Innsbruck* uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

LESD 49. un 54. pantā noteiktā brīvība veikt uzņēmējdarbību, efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips, tiesību uz aizstāvību ievērošanas princips un *ne bis in idem* princips, kas minēti Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantā, 48. panta 2. punktā un 50. pantā, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Direktīvas 2009/101/EK par to, kā vienādošanas nolūkā koordinēt nodrošinājumus, ko dalībvalstis prasa no sabiedrībām Līguma 48. panta otrās daļas nozīmē, lai aizsargātu sabiedrību dalībnieku un trešo personu intereses, Padomes 1978. gada 25. jūlija Ceturtās direktīvas 78/660/EEK, kas pamatojas uz Līguma 54. panta 3. punkta g) apakšpunktu un attiecas uz noteiktu veidu sabiedrību gada pārskatiem, un Padomes 1989. gada 21. decembra Vienpadsmitās direktīvas 89/666/EEK par informācijas sniegšanas prasībām attiecībā uz filiālēm, ko kādā dalībvalstī atvērušas noteiktu veidu sabiedrības, uz kurām attiecas citas valsts tiesību akti, noteikumos, pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā, apritot deviņu mēnešu termiņam, kas paredzēts grāmatvedības dokumentu publiskošanai kompetentā tiesā, nedodot iepriekšēju iespēju sniegt paskaidrojumus un nebrīdinot iepriekš sabiedrības vai to struktūras, kurām ir pārstāvības pilnvaras, aicinot izpildīt publiskošanas pienākumu, nekavējoties ir likts šai tiesai uzlikt naudas sodu EUR 700 apmērā sabiedrībai un katrai tās struktūrai, kurai ir pārstāvības pilnvaras, un vēlākas pienākuma neizpildes gadījumā par katru divu mēnešu nokavēto laikposmu paredzēts nekavējoties uzlikt jaunu minimālo naudas sodu EUR 700 apmērā attiecībā uz tiem pašiem subjektiem.